

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BİLGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA
İHTİYAÇ YANILSAMASINA YAKLAŞIM BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İŞİL SEVİNGÜLER ÇAKMAK

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ

PROF. DR. HASAN AKGÜNDÜZ

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2018

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BİLGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA
İHTİYAÇ YANILSAMASINA YAKLAŞIM BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İŞİL SEVİNGÜLER ÇAKMAK

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ

PROF. DR. HASAN AKGÜNDÜZ

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2018

2501130139 öğrenci numaralı Işıl SEVİNGÜLER ÇAKMAK tarafından hazırlanan bu çalışma 08.06.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Prof. Dr. Hasan AKGÜNDÜZ
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Filiz MEŞECİ GIORGETTI
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Eğitim Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Sani ADIGÜZEL
Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

ÖNSÖZ

Okul öncesi dönem insan yaşamının temeli olan dönemdir. Okul öncesi dönemde edindiğimiz pek çok bilgi ve deneyim yaşamın ilerleyen yıllarında bize yol göstermektedir. Bu dönemde bilginin bize sunulmuş biçimi önemlidir. Yapılan araştırmalara göre yaparak yaşayarak öğrenilen bilgi insan hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda okul öncesi dönemde çocuklara bilgiye kendilerinin ulaşabilmeleri için fırsatlar sunmak, deneyim edinebilecekleri ortamlar oluşturmak ve doğuştan getirdikleri varoluş özelliklerini desteklemek son derece önemlidir.

Çocukların doğuştan getirdikleri varoluş özelliklerini desteklerken yararlanabileceğimiz kaynaklardan biri de okul öncesi eğitim kitaplarıdır. Bu kitaplarda çocuklara sunulan ifadeler çocukların eğitiminde büyük öneme sahiptir. Bu kapsamda yapılan araştırma okul öncesi eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olan okul öncesi eğitim kitaplarının nitel analizini içermektedir.

Araştırma sürecindeki yönlendirmeleri ve yüksek lisans ders döneminde aldığım dersleri ile zihnimde yeni ufuklar açan, farklı açılardan düşünmeme yardımcı olan, verdiği güven ve cesarete her zaman minnettar olduğum, değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Hasan AKGÜNDÜZ'e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Beni her koşulda destekleyen, beni ben olduğum için seven, hayatın farklı evrelerinden geçerken verdiği sevgi ve güvenle beni mutlu eden sevgili eşim Ahmet ÇAKMAK'a, çocukluğumdan itibaren kendimi tanıma yolunda adımlar atarken her zaman yanımda olduğunu bildiğim, koşulsuz sevgisi ile hayatımı güzelleştiren annem Ayfer SEVİNGÜLER'e, çalışkanlığına her zaman hayran olduğum, bana güzel bir gelecek için fırsatlar sunan babam Doğan SEVİNGÜLER'e, çocukken oynadığımız oyunlar ile yüzümü güldüren ağabeyim İnanç SEVİNGÜLER'e, birlikte büyüdüğüm ve hayatımda çok önemli yeri olan Selma ŞEKERCİOĞLU'na ve çalışmamın her aşamasında bana desteğini sunan Şeyma DEĞİRMENCİ'ye teşekkür ederim.

Işıl SEVİNGÜLER ÇAKMAK

ÖZET

BİLGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA İHTİYAÇ YANILSAMASINA YAKLAŞIM BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Okul öncesi eğitim kitapları örneğinde ihtiyaç yanılması yaklaşım bilincinin değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmada öncelikle insan benliğinin mutasyonu, ihtiyaç yanılması ve ihtiyaç/uygulama, lüks/oyun bilinci kavramları teorik olarak temellendirilmiştir. Bu bilgiler ışığında, alanında en az üç yıl deneyimli beş öğretmenin önerdiği havuzdan seçilen 138 okul öncesi hikâye kitabı nitel olarak analiz edilmiştir.

Yapılan sayısal ve sözel analizler sonucunda 138 kitaptan 25 tanesinin yaşamdan alma temalı vurgular, 64 tanesinin almak için yaşama verme temalı vurgular ve 49 tanesinin yaşama karşılıksız verme temalı vurgular içerdiği tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle okul öncesi eğitim kitaplarında ağırlıklı olarak 'karşılıklılık' temasını betimleyen ifadeler rastlanmıştır.

Okul öncesi dönemde 'ihtiyaç' ve 'karşılıklılık' temaları elbette ki yöntemsel bir gereklilik olarak önemli bir yere sahiptir. Ancak bireyin doğuştan getirdiği varoluşsal özelliklerin açığa çıkması ve kendine nedensiz ifade alanı bulabilmesi için 'oyun' temasının ihmal edilmemesi gereklidir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kitaplarındaki yaklaşım bilincinin ne olduğu büyük önem taşımaktadır.

ABSTRACT

EVALUATION OF CONSCIOUSNESS OF APPROACH TO NEED ILLUSION WITHIN THE PRE-SCHOOL EDUCATION BOOKS IN TERMS OF INFORMATION MANAGEMENT

This research, which is the evaluation of the preschool education books' approach to illusion of need from information management perspective, is intended to justify the theories of mutation of human ego, illusion of needs, need / application, luxury / game theme. The research includes qualitative analysis of 138 books that were hand selected by five preschool teachers, each with more than 3-year experience.

In a nutshell, the high-level results indicate that 25 books focused on fact-based informational stories, 64 books focused on stories that include operant conditioning states that reward for good behavior, 49 books focused on stories that nurtures creative thinking and imagination. In other words, the majority of those 138 preschool education books reinforce operant conditioning.

Without a doubt, "need" and "conditioning" concepts have an important place in preschool education in terms of management and discipline. However, game theme should never be ignored in order for the kid to develop the existential characteristics and to express him/herself freely. The approach of preschool education books are critical to teach this mindset.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ	4
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
1.5. SAYILTILAR	6
1.6. SINIRLILIKLAR.....	6
1.7. TANIMLAR	6
BÖLÜM II: ALANYAZIN İNSAN BENLİĞİNİN MUTASYONU, İHTİYAÇ YANILSAMASI ve OYUN BİLİNCİ	8
2.1.BENLİK MUTASYONUNUN EVRELERİ	8
2.2. BENLİK MUTASYONUNUN YÖNTEMSEL GEREKLİLİĞİ OLARAK İHTİYAÇLAR	19
2.2.1. İhtiyaç Yanılsaması	19
2.2.2. Yöntemsel Bir Gereklilik Olarak İhtiyaçlar	23
2.3. İHTİYAÇ/UYGULAMA VE LÜKS/ OYUN İKİLEMİNDE ÇOCUKLUK EVRESİ	25
2.4. UYGULAMA VE OYUN TEMALARI BAKIMINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DİLİ	29
2.5.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	32
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	36
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	36
3.2. VERİLERİN TOPLANMASI.....	37
3.3. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	38

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR.....	40
BİLGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA İHTİYAÇ YANILSAMASINA YAKLAŞIM BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	40
4.1 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA YAŞAMDAN ALMA TEMALI BULGULAR	40
4.2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA ALMAK İÇİN YAŞAMA VERME TEMALI BULGULAR	46
4.3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA YAŞAMA KARŞILIKSIZ VERME TEMALI BULGULAR..	51
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
5.1. TARTIŞMA	58
5.2. SONUÇ	59
5.3. ÖNERİLER.....	61
5.3.1 Araştırmacılar İçin Öneriler	61
5.3. 2 Uygulamacılar İçin Öneriler.....	62
KAYNAKLAR	63
EKLER.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	83

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yaşandıan Alma Temasına Sahip Kitapların Birim ve Toplam Değerleri.....	41
Tablo 2:Almak İçin Yaşama Verme Temasına Sahip Kitapların Birim ve Toplam Değerleri	46
Tablo 3: Yaşama Karşılıksız Verme Temasına Sahip Kitapların Birim ve Toplam Değerleri	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1:İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları
(Yaşamdan Alma Teması içinde).....46
- Şekil 2:İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları
(Almak İçin Yaşama Verme Teması İçinde).....
51
- Şekil 3:İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları
(Yaşama Karşılıksız Verme Teması İçinde) 57

BÖLÜM I:GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Oyun, kendi dışında amacı olmayan eylemin adı, bir diğer ifadeyle serbest enerji akışıdır (Akgündüz, 2013, s.57). Varoluş, sadece bir oyundur. Varoluşta yaşamını oyundan işe indirgeyen yegâne varlık insandır (Akgündüz, 2013, s.90). Biyolojik doğumla varlık alanına çıkan insan varoluşun özünden kopmadığı sürece bu oyuna dâhil olmaktadır. Bebekler ve çocuklar bu durumun örneklerini sunmaktadır. Bir çocuğun kelebek peşinde koşmasının hiçbir nedeni yoktur. Çocuklar durdukları yerde dönerler (Akgündüz, 2013, s.57). Sebepsiz bir şekilde yapılan bu eylemler çocukların varoluşun özünden kopmadığını bize göstermektedir.

Oyun üzerine yapılan tanımlara baktığımızda karşımıza Huizinga'nın Homo Ludens adlı eseri çıkmaktadır. Huizinga (2017)'ya göre oyun, en basit biçimlerinde tamamen fizyolojik bir olgudan veya fizyolojik olarak belirlenen psişik bir tepkiden daha fazla bir şeydir. Bizatihi oyun olarak, tamamen biyolojik veya en azından tamamen fiziksel bir faaliyetin sınırlarını aşmaktadır. Oyun anlam bakımından zengin bir işlevdir (s.18). Oyun kişinin kendini bütünüyle kaptırdığı çok ciddi bir etkinliktir ve bu etkinlik isteğe bağlı olarak gelişir. Oyunda çocuk kendini özgür hisseder ve oyun içten güdümlüdür (Sevinç, 2009, s. 26). Oyunun içten güdümlü olması oyun sırasında akışın çevreden merkeze doğru değil, merkezden çevreye doğru olduğunun en büyük kanıtı niteliğindedir.

Piaget'ye göre ise oyun çocuğun deneyimlerini, bilgilerini ve anlayışını birleştirdiği bir olgudur. Çocuk bu unsurları oyun yoluyla kontrol eder. Bunu yaparken bildiği mevcut şemalarını kullanarak dengeleme sürecine girer. Bu denge her zaman değişime açık olduğundan serbest oyunda sonuç değil, süreç önemlidir (Sevinç,2009, s.71). Oyunda sürecin önemli olması amacının kendisi olduğuna en büyük işarettir. Bir diğer ifadeyle "Oyun, kendi içinde amaçtır" (Akgündüz, 2013, s. 156).

İnsan varoluşunda iki profilden söz edilebilir: Oyun profili ve uygulama profili. Oyun profili, bir deneyimi içe dönük; uygulama profili ise dışsal sonuçlarına dönük idrak etme durumunu yansıtır. Oyun profili anla ilgili, uygulama profili ise zamanla ilgili varoluş düzeyleridir (Akgündüz, 2013, s.155). Bu noktadan bakıldığı

zaman oyun sadece çocukları, belli bir zaman dilimi içinde ilgilendiren bir uğraş değil, biyolojik yaş ve çizgisel zaman dediğimiz olguların ötesinde tüm insanlığı ilgilendiren bir bütünlüktür. Bu bütünlük bireyin sosyalizasyon sürecinde de büyük öneme sahiptir. Oyun, özellikle çocuğun içinde yaşadığı dünyadan aldığı bilgileri içine alıp ‘özümsemesi’ ve bu sayede yaşadığı ortama ‘uyum sağlaması’ süreçleri ile çocuğa yardımcı olur. Sonuçta oyun, Parten’in, Erikson’un ve Howes’in da söylediği gibi, çocuğun sosyal gelişiminde çok önemli bir rol oynar (akt. Ersevimi, 2004,s. 300).

Çocuğun sosyal gelişiminin en hızlı olduğu dönemlerden biri okul öncesi dönemdir. Okul öncesi dönem, insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturur. Bu dönem yalnızca gençlik ve olgunluğa hazırlık olarak değil, kendi başına da önemlidir (Oktay, 2007, s.132). Mialeret’ye göre “okul öncesi eğitimi” deyimini oldukça yenidir. “Okul öncesi”, “okuldan önce gelen” anlamı taşımakta, “okul çağı” deyimini ise birçok ülkede olduğu gibi, altı yaşında başlayan “zorunlu okul zamanı” anlamına gelmektedir. “Okul öncesi dönemi” deyiminin anlamı artık, çocuğun doğumundan ilköğretime girişine, aşağı yukarı altı yaşa kadar olan yaşam süresini içine almaktadır (Başal, 2007, s.9). Yaklaşık altı yıllık olan bu zaman dilimi belki de insanoğlunun oyunla en çok karşılaştığı dönemdir. Bu dönemde çocuklar içten güdümlü bir şekilde özgür davranma eğilimi gösterirler. Hoş vakit geçirmek ve aktif bir şekilde hareket etmek onlar için temel dürtü niteliğindedir. Bu nedenle bu dönemde çocuklara sunulacak her etkinliğe oyun profili gözüyle bakmak büyük önem taşımaktadır. Çünkü uygulama profilinden farklı olarak oyun profili varoluşla doğrudan bağlantılı bir profildir ve dışsal baskılardan uzaktır.

Oyun profili ile bakmak ise yapılan eylemin işe indirgenmesinden uzak durmak demektir. Mark Twain, Tom Sawyer’ı şöyle konuşturmuştur: “İş bedenini yapmak zorunda olduğudur, oyun da bedenini yapmak zorunda olmadığı şey.” Bir oyun zorunluluk haline geldiğinde artık o, oyun değildir (Elkind, 2011, s. 105) . Einstein ise sevginin görev duygusundan daha iyi bir öğretmen olduğunu vurgulamaktadır. Bu cümle etkili öğrenmenin kendiliğinden başlayan zevkli etkinlikleri (oyun ve sevgi) içerdiği fikrini tamamen yakalamaktadır (Elkind, 2011, s.136). Öğrenmenin en etkili olduğu zaman oyun, sevgi ve çalışmayı içerdiği andır (Elkind, 2011, s.124). Öğrenme kendiliğinden başlamayı ve içsel güdülenmeyi

içerdiği zaman en güçlü hale gelir. Bu da, çocuklar ne zaman oynamak istiyorlarsa o zaman oynadıklarında, ne kadar oynamak istiyorlarsa o kadar oynadıklarında ve kimle istiyorlarsa onunla oynadıklarında en çok ortaya çıkar (Elkind, 2011,s. 206). Bu çerçeveden eğitime baktığımızda karşımıza çok önemli bir kaynak çıkmaktadır: J.J. Rousseau'nun Emile isimli eseri. Rousseau'ya göre her zekânın kendine özgü bir şekli vardır, bu şekle göre yönetilmesi gerekir ve başka bir şekilde değil de bu şekilde yönetilmesi bu konuda gösterilen özenin başarısı için önemlidir. Rousseau “Tedbirli insan, doğayı uzun süre gözle, öğrencine ilk sözcüğü söylemeden önce onu iyice incele” demektedir (Rousseau, 2009, s.94). Bu cümleyi okul öncesi eğitim örneğine uyarlayacak olursak, yapılan etkinlikler sırasında çocuğun doğasına uyum sağlamanın önemini bir kez daha fark etmiş oluruz. Bu bağlamda okul öncesi eğitimin vazgeçilmez yapıtaşlarından biri olarak karşımızda resimli hikâye kitaplarını buluruz. Gün içerisinde okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklara okunan hikâye kitaplarının çocuğun düşünce dünyasının gelişimi açısından önemi büyüktür. Resimli öykü kitapları, geniş bir konu alanına sahip, resimlemelerin önemli olduğu, okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış kitaplardır (Glazer, 1986akt. Turan ve Ulutaş, 2016, s.22).

Bu kapsamda “İhtiyaç Yanılsaması” kavramına baktığımızda Akgündüz'ün vurguladığı şu tanım karşımıza çıkmaktadır: Her özne gibi insan da var olmak için kendi mevcudiyeti dışında hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, kendisine hiçbir dış varlığın ihtiyaç duymadığı, kendi içinde nihayet bütünselliktir. İhtiyaç, insanın kendi mevcudiyetinin bütünlüğüne yabancılaşmasının ortaya çıkardığı farkındalık eksikliğinin yerini dolduran algısal bir yanılsamadır. Genel olarak var oluşta üç öznel var oluş biçiminden söz edilebilir: Öznel var oluşun ihtiyaç açısından okunmasını ifade eden bu üç var oluş tribi sırasıyla; Yeme-doyma döngüsündeki bilinçsiz bireysellik aşaması/Yeme-doymama döngüsünün ortaya çıkardığı ihtiyaç şizofrenisi ve nevrozizmi, yani kişilik aşaması/Yemeden doyma dediğimiz lüks bilincini ortaya çıkaran kendinde nihayet öznel varoluş profilidir (Akgündüz,2014, s.171).

Her insan kendini ifade etme potansiyeli ile doğmuştur. Önemli olan nokta yaşamın ilerleyen dönemlerinde bu potansiyelle fırsat verilip verilmeyeceğidir. Bu bağlamda okul öncesi dönemin önemi bir kez daha karşımıza çıkmış olmaktadır. Tüm bu söylenenleri özetleyecek olursak:

Yaşamın kendisi amacı içinde saklı salt oyundur. İnsan dışındaki her varlık bilinçsiz oyun oynar. Kuşun ötmesi, arının vızıldaması vs. oyundur. Amaca vakıf bir uygulama değildir. Eylemin ihtiyaçla bağlantısı oyunu sahteleştirir. Yaşam enerjisi sanıldığı gibi yaratıcı değil, yıkıcı çalışmaya başlar. Hiçbir ihtiyacın gerçekleştirilememesi buradan kaynaklanır.

İnsanın yaşamında üç evre vardır:

- 1) Bilinçsiz Oyun
- 2) Uygulama Mekanizmi
- 3) Bilinçli Oyun

Yani oyun çocuklukta kullanılıp vazgeçilecek bir şey değil, insan zekâsının en son olasılığıdır. Sözde yetişkinlik ihtiyaç ve uygulamanın öne çıktığı ama aşılması gereken bir dönemdir. Yani hem ihtiyaç hem de uygulama aşılma için kullanılan yöntemsel bir gerekliliktir. Çocuklukta canlı olan bilinçsiz oyun zekâsının tohumları tamamen yakılırsa sözde yetişkin dönemdeki yöntemsel uygulama mutlaklaştırılır ve tekrar oyun bilincine dönmek imkânsızlaşır. İşte okul öncesi eğitimde ihtiyaç yanılmasıyla yıkıcı etkisi buradan kaynaklanır. Bu eğitim dilinin ihtiyaç ve uygulamanın gerçeklik değil, gereklilik olduğu bilinciyle yeniden inşa edilmesi gerekmektedir. Araştırma bu dile evrilmenin ipuçlarını bulmakla ilgilidir. (Akgündüz, 2015).

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

YÖK'ün tez koleksiyonunda yapılan taramalarda okul öncesi dönem hikâye kitapları ile ilgili yapılmış çeşitli çalışmalara rastlamak mümkündür. Bu çalışmalardan Konar (2004) , Işıtan (2005), Özkan Kılıç (2012) ve Dirican (2013) tarafından yapılan çalışmalar okul öncesi hikâye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve biçimine yönelik çalışmalar iken Yol (2015) ve Oğuz Rollas (2017) tarafından yapılan çalışmalar okul öncesi hikâye kitaplarındaki çocukluk algısı ve toplumsal cinsiyet inşası ile ilgilidir. Ancak, daha önce okul öncesi dönem hikâye kitaplarına “İhtiyaç temelli uygulama mekanizmi” ve “lüks temelli oyun profili” temaları itibariyle bakılmadığı görülmüştür. Bu kapsamda araştırmanın özgünlüğünü de vurgulayan problem cümlesi; *Bilgi yönetimi açısından okul öncesi eğitim*

kitaplarında ihtiyaç yanılmasına yaklaşım bilincinin değeriendirilmesi şeklinde ifade edilebilir.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın genel amacı *Okul Öncesi Eğitim Kitapları örneğinde resimli hikâye kitaplarının uygulama/oyun ve ihtiyaç/lüks parametreleri bakımından değeriendirilmesidir*. Bu genel amaca bağılı olarak oluşturulan alt amaçlar ise şunlardır:

Okul öncesi eğitim kitaplarında yaşamdan alma temalı vurgular nelerdir? Bu alt amaçta yaşamdan almayı vurgulayan ifadelerin olduğı kitapların çocuklara sunulan “ihtiyaç” ve “uygulama” vurguları birim ve toplam değer açısından değeriendirilmesi hedeflenmiştir. Diğeri bir ifadeyle bu kitaplar bilgiyi doğrudan çocuklara veren hikâye kitaplarıdır. Burada çocuk pasif alıcı durumundadır.

Okul öncesi eğitim kitaplarında almak için yaşama verme temalı vurgular nelerdir? Bu alt amaçta yaşamdan almak için vermeyi vurgulayan ifadelerin olduğı kitaplarda “karşılıklılık” ve “koşul” anlamı taşıyan ifadeler birim ve toplam değer açısından değeriendirilmesi hedeflenmiştir. Bu kitaplarda çocuklara bir şeye ulaşmak isteniyorsa bir şey yapılması gerektiğı şeklinde cümleler sunulur.

Okul öncesi eğitim kitaplarında yaşama karşılıksız verme temalı vurgular nelerdir? Bu alt amaçta ise yaşama karşılıksız vermeyi vurgulayan ifadelere sahip kitapların çocuklara “lüks”, “oyun” vurgusunu sunma durumu birim ve toplam değer açısından değeriendirilmesi hedeflenmiştir. Diğeri bir ifadeyle bir bilgiyi çocuklara didaktik bir şekilde öğretim amacı gütmeyen kitaplardır. Bu kitaplarda “hayal gücü” unsuru önemli rol oynamaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırmada, bilgi yönetimi açısından okul öncesi eğitim kitapları örneğinde ihtiyaç yanılması betimleyen cümleler uygulama/ihtiyaç ve oyun/lüks parametreleri bakımından değeriendirilmiştir. Oyun ve uygulama konusu, gerek eğitim yönetimi gerekse okul öncesi dönem için önemli bir konudur. Alan yazı

taramasında, okul öncesi dönem resimli hikâye kitaplarını oyun ve uygulama temelli çözümleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan araştırma bir ilk olması bakımından önemlidir. Araştırma sonuçlarının okul öncesi dönem için yazılacak yeni resimli kitaplara ve bundan sonra konu hakkında yapılacak araştırmalara katkı sağlayabilmesi açısından önemli görülmektedir.

1.5. SAYILTILAR

1.Araştırmada kullanılan seçili kitap ve önermeler araştırmanın amacı olan durumu ortaya çıkarmak için uygundur.

2.Araştırmada kullanılan veri toplama ve çözümleme yöntemi, bilimsel bilgi elde edilmesine uygundur.

1.6. SINIRLILIKLAR

1.Araştırma örgün eğitimin okul öncesi eğitim basamağında eğitsel ilişkide işe koşulan yazılı materyallerle sınırlıdır.

2. Araştırma Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında en az üç yıl süreyle çalışmış olan beş öğretmenin önerdiği kitaplardan oluşan havuzdan belirlenen resimli okul öncesi eğitim kitaplarından seçili önermelerle sınırlıdır.

3.Araştırma doküman incelemesi ve seçili önerme havuzuna uygulanan içerik çözümlemesiyle sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Okul Öncesi Eğitim: Çocukların bedensel ve zihinsel gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamayı; onları temel eğitime hazırlamayı; koşulları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklara ortak bir yetişme ortamı sunmayı ve çocukların dili doğru ve güzel konuşmasını sağlamayı amaçlayan sıfır-altı yaşlar arasındaki çocuklara verilen eğitim (Güneş, 2015, s.259) .

İhtiyaç Yanılsaması: Zihindeki bütün nedenliliklerin ve her çeşit nedenli deneyimin sunduğu, tinsel doğumu gerçekleştirmemiş benlikte tüketerek/ yok ederek var olma yanılsaması (Akgündüz, 2013, s. 113).

Lüks Bilinci: İnsanın proaktif zekâsına uyanışını ve ihtiyaçlardan ihtiyaçsızlığa dikey büyümesini karakterize eden yetkinlik (Akgündüz, 2014, s. 173).

Uygulama Profili: Bir deneyimi dışsal sonuçlarına dönük idrak etme, sebep ve sonucun ayrıştığı bir şeyi yapma durumu ile yapmama durumu arasında bilincin farklı işlediği ve yaşam konforunda farklı iniş ve çıkışların gerçekleştiği durum (Akgündüz, 2013, s.155).

Oyun Profili: Bir deneyimi içe dönük idrak etme, sebep ve sonucun deneyimin içinde saklı olduğu durum (Akgündüz, 2013, s.155)

BÖLÜM II: ALANYAZIN ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İNSAN BENLİĞİNİN MUTASYONU, İHTİYAÇ YANILSAMASI VE OYUN BİLİNCİ

2.1. BENLİK MUTASYONUNUN EVRELERİ

En genel anlamıyla “benlik” bireyin kişiliğine ilişkin kanıları, kendini algılayış biçimi olarak özetlenebilir. Benlik kişiliği yönlendiren, biçimlendiren bir ögedir. Benlik kişiliğe biçim veren kalıtsal ve çevresel etmenlerin ortak ürünüdür (Aslan, 1992,s.7). Akgündüz (2013)’e göre insan benliğinin mutasyonel evriminde bütün omurga deneyimler, egodan bilince büyüme yönünde gelişir. İnsan dışındaki varlıklarda ego gelişimi söz konusu değildir. Sadece insan, bilincinin dışında sahte bir merkez olarak entelektüel yetilerin kotardığı mutlak benlik üzerine inşa edilmiş ego dediğimiz ikame ben ortaya çıkarır (s.64). Benlik ve benlik mutasyonunu tam olarak anlayabilmemiz için ‘insan’ kavramına bakmamız gerekir.

Türk Dil Kurumunun yayımladığı sözlükte insan kavramı; memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde dolaşan, sözle anlaşılan, akı ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı şeklinde aktarılmaktadır (TDK, 1988,s. 710). Akgündüz (2013) ise insan hakkında *insan nedir sorusuna verilen cevaplar bittikten sonra başlayan organik ve sınırsız nitelik* şeklinde çerçeve bir tanım yapmıştır (s.63).

Bir aile ortamına doğan, yaşamın ilk yıllarında birinin bakımına mutlak ihtiyaç duyan bebek, beş yaşlarına geldiği zaman artık bir bebek olmayan, evdeki yaşamın temel rutinlerini yürütmede neredeyse bağımsız olan, büyük ölçüde özerk bir varlık haline gelir. Çocuk, dışarıdaki dünyaya daha fazla açılmaya hazırdır ve çok fazla kaygılanmadan anne babadan uzakta uzun saatler geçirebilir. O artık daha önce hiç olmadığı biçimde bir birey haline gelmektedir. Başka canlılara kıyasla insanların en ayırıcı özelliklerinden birisi, kendi kendilerinin farkında olmalarıdır. Bir benlik duygusunun ortaya çıkışını, diğer bir ifadeyle bireyin başkalarından ayrı, kendine özgü bir kimliği olduğunun farkına varmasını nasıl anlamamız gerekiyor? Yaşamın ilk aylarında, bebeğin çevresindeki insanlarla nesnelere arasındaki farklara ilişkin anlayışı ya hiç yoktur ya da son derece kısıtlıdır; kendi kendisinin farkında da değildir. Çocuklar iki yaşından öncesine kadar ‘ben’, ‘beni/bana’ ya da ‘seni/sana’ gibi kavramları kullanmaya başlamazlar. Başkalarının, kendiliklerinkinden ayrı

kimlikleri, bilinçleri ve gereksinimleri olduğunu, ancak yavaş yavaş anlamaya başlarlar (Giddens, 2000, s.31).

Bireyin benlik gelişiminde kültürün önemi büyüktür. Bu noktada kültürün öneminden bahsetmeden önce kültürün tanımına bakmamız gerekmektedir. Sosyal bilimlerde kültür, insan toplumunda biyolojik olarak değil, toplumsal araçlarla aktarılıp iletilen her şeyi anlatır (Marshall, 2005, s.442). Kültür, bir toplumun üyelerinin ya da toplumdaki grupların yaşam biçimlerine göndermede bulunur. Kültür, bu insanların nasıl giyindiklerini, evlilik gelenekleriyle aile yaşamlarını, çalışma kalıplarını, dinsel törenlerini ve boş zaman etkinliklerini içermektedir. Giddens (2000)'a göre 'kültür', kavramsal olarak 'toplum' dan ayırt edilebilirse de, bu iki kavram arasında çok yakın bağlar bulunmaktadır. Bir toplum, bireyleri birbirine bağlayan bir karşılıklı ilişkiler sistemidir. Hiçbir kültür toplumlar olmadan var olamaz. Kültür olmadan, genellikle anladığımız anlamda 'insan' bile olamazdık. Kendimizi dile getirecek bir dilimiz, bir kendilik bilinci duygumuz olmazdı ve düşünme ya da akıl yürütme yeteneğimiz son derece kısıtlı olurdu (s. 18) .

Kültür kavramı beraberinde "toplumsallaşma" kavramını da getirmektedir. Toplumsallaşma, yardıma gereksinimi olan bebeğin, yavaş yavaş içerisinde doğduğu kültür için geçerli olan becerileri edinerek kendi bilincinde olan, bilgili bir kişi haline gelmesi sürecidir. Toplumsallaşma, çocuğun karşı karşıya geldiği etkileri edilgin bir biçimde özümlediği bir çeşit 'kültürel programlama' değildir. Yeni doğmuş bir bebeğin bile, kendisinin bakımından sorumlu olanların davranışını etkileyecek gereksinimleri ya da istekleri vardır, çocuk en başından, etkin bir varlıktır (Giddens,2000,s. 25). Toplumsallaşma süreci boyunca birey bir kimlik duygusu ile bağımsız düşünme ve eylem yeteneği geliştirir (Giddens, 2000, s. 43). Bireyin benlik yolculuğunda karmaşık süreçlerden biri de "kimliktir". Bu noktada "kimlik" terimini incelememiz gerekmektedir.

"Kimlik" terimi gerek psikolojide gerek sosyolojide gerekse eğitim bilimlerinde büyük öneme sahiptir. Erving Goffman ile Peter Berger (1966)'in çalışmalarında kimlik "toplumsal olarak ihsan edilmiş, toplumsal olarak sürdürülmüş ve toplumsal olarak dönüştürülmüş" bir şey olarak ifade edilir (akt. Marshall, 2005, s.405). Bu tanımda "dış" a vurgu yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda karşımıza çıkan temel sorulardan birisi biyolojik doğumunu gerçekleştiren

insan yavrusunun bilgiyi doğuştan mı getirdiği yoksa deneyimlerle mi kazandığı sorusudur. Bu soru tarih boyunca önemli bir soru olmuştur. John Locke'a göre zihin başlangıçta üzerine hiçbir şey yazılmamış olan düz beyaz bir kağıt gibidir (tabula rasa) (Gökberk, 2003, s.296). Piaget'nin görüşüne göre insan hayata bir dizi refleks, insan türüne özgü belirli bir fiziksel donanım ve çevreyle kalıtımsal etkileşim yollarıyla doğar (Miller, 2008, s.64). Akgündüz (2013)'ün görüşüne göre ise bir şey deneyim olmadıkça, içten bakış ve bilinç ışıması gerçekleşmemektedir (s.34). Her üç görüşte de ortak olan nokta doğumdan sonraki sürecin çok önemli olduğudur. Bu noktada yeni doğanın gelişiminde kritik dönem olarak adlandırılan dönemlerden ilki Piaget'nin Duyu- Hareket dönemi olarak belirttiği dönemdir.

Piaget, çalışmalarına çocuklarda düşünme, akıl yürütme, kavram geliştirme gibi süreçleri inceleyerek başlamış, bugün çok tanınan “bilişsel gelişim kuramı”nı geliştirmiştir (Deniz, 2010, s.6). Piaget zekâyı en genel haliyle çevreye uyum sağlama yeteneği olarak tanımlamıştır. Piaget için bir diğer önemli kavram ise “şema” kavramıdır. Ona göre şemalar çocukların ve yetişkinlerin objeler veya soyut durumlarla ilgili kullandığı kalıplardır. Şemaların en önemli özelliği yaşam boyunca olgunlaşma ve öğrenmenin etkisiyle değişip yenilenmesidir (Arı, 2006 akt. Deniz, 2010,s.6). Şemaların aktif bir şekilde bebeğin zihninde olduğu dönem Duyu-Hareket dönemidir. Piaget'ye göre doğumdan iki yaşına kadar sürdüğü düşünülen bu dönemde bebeğin zekâsı çevresiyle gitgide daha uyumlu hale gelen duyu- hareket etkileşimlerinde kendini gösterir. Bebek zihinsel düşünme ya da anlama anlamında “bilmez” ya da “düşünmez”; daha çok duyu- hareket eylemleriyle tutarlı ve akla yakın yollarla çevresinin değişik yönleri üzerinde yaptığı işlemlerle “bilir” ve “düşünür” (Gander ve Gardiner, 2010, s.178). Piaget'ye göre nesnelere veya insanlarla anbean gerçekleşen karşılaşmalar dünyayı genel şekillerde kavramaya götürür (Miller,2008,s. 48).

Duyu-hareket dönemi bu karşılaşmaların yoğun olarak gerçekleştiği bir dönemdir. Yeni doğanlar dünya hakkında neredeyse hiçbir şey bilmeseler bile her şeyi bilme potansiyeline sahiptirler (Miller,2008, s. 64). Şüphesiz ki bu dönemde bebeğe sunulacak ortamın bu potansiyeli gerçekleştirme için çok önemli bir yeri vardır.

İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu isimli kitapta Mahler, Pine ve Bergman (2012) bebeklikte anne ve bebek arasındaki ilişkinin niteliğinden yola çıkarak bu dönemle ilgili yaptıkları çalışmaları aktarmışlardır. Onlara göre insan yavrusunun biyolojik doğumu ile bireyin psikolojik doğumu eşzamanlı değildir. Biyolojik doğum dramatik, gözlemlenebilir ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bir olay; psikolojik doğumsa yavaş bir biçimde gelişen ruh içi süreçtir (s.25).

Akgündüz (2013)'e göre insanın benlik mutasyonunda üç evre söz konusudur. Biyolojik doğum, psikolojik doğum ve tinsel doğum. Biyolojik doğum bilinçsiz bütünlüğü, psikolojik doğum bölünme ve şizofreniyi, tinsel doğum ise, bilinçli bütünlüğü ortaya çıkarmış olmaktadır (s.37). Biyolojik doğumla tarih sahnesine çıkan insan için ilk çocukluk dönemi çok önemli bir yere sahiptir. Bireyin ilk çocukluk döneminde yaşantılar yoluyla edindiği bilgiler, duyarlar yoluyla edindiği deneyimler yaşamın ilerleyen dönemlerine ışık tutacak, bireyin gerek psikolojik doğumunda gerekse tinsel doğumunda kendini gösterecektir. Bu kapsamda düşünüldüğü zaman insan hayatında “okul öncesi dönem” olarak adlandırdığımız dönemin önemi bir kez daha kavranacaktır.

Ortalama olarak yetmiş iki ay sürdüğünü düşündüğümüz okul öncesi dönemde insan yavrusu pek çok kritik dönemle karşılaşmaktadır. Bu dönemde bebeğin temel bakımı ile ilgilenen kişi ile arasındaki bağ bu kritik dönemlerin şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda Mahler, Pine ve Bergman, bebek ve onun temel ihtiyaçlarını karşılayan kişi (genelde anne) ile etkileşiminden yola çıkarak bir çalışma ortamı oluşturmuşlardır. Mahler, Pine ve Bergman (2012) bireyin psikolojik doğumuna, yani özellikle bebeğin kendi bedeninin deneyimleri ve deneyimlediği dünyanın başlıca temsilcisi olan birincil sevgi nesnesi açısından bir gerçeklik dünyasından ayrı ve onunla ilişkili olma duygusunun kurulması sürecine “Ayrılma-Bireyleşme” adını vermişlerdir. Ayrılma, çocuğun anneyle ortak yaşamsal birleşme durumundan çıkışını, bireyleşmede kendi ayırt edici bireysel özelliklerini üstlendiğini gösteren başarıları içerir (ss.25-26).

“Ayrılma-Bireyleşme” sağlıklı bir zeminde gerçekleştiği zaman kimlik duygusunun gelişmesi ve sürdürülmesi için önemli bir önkoşul sağlanmış olmaktadır. Psikanalizci bir psikolog ve Sigmund Freud'un öğrencisi olan Erik Erikson ise her şeyi dış ortama bağlamanın doğru olmayacağını belirtmiş, insanın kendi

sorumluluğunu üstlenme gücüne duyulan güvene vurgu yapmıştır. Erikson'a göre, sonraki bütün kişilik gelişimi ve uyumu daha önceki gelişimden ve uyumdan evrimleşir ve ilk yaşantılar bir kişinin gelecekteki kimliğini kolaylaştırır ya da tehlikeye sokar. Erikson, doğumdan ölüme kadar, her birine özel bir psikolojik bunalımın eşlik ettiği sekiz evrelik bir sıralama önermektedir. Bu evreler sırasıyla şunlardır: Güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı utanç ve kuşku, girişkenliğe karşı suçluluk, çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu, kimliğe karşı rol karışıklığı, yakınlığa karşı yalıtılmışlık, üretkenliğe karşı durgunluk, bütünlüğe karşı umutsuzluk (Gander ve Gardiner, 2010, s. 238-239). Bu evrelerden “güvene karşı güvensizlik”, “özerkliğe karşı utanç ve kuşku” ve “girişkenliğe karşı suçluluk” evrelerinin okul öncesi dönemde gerçekleştiği görülmektedir. Erikson, ilk yıl sırasında bebeklerin, anne babalarına, kendilerine ve çevrelerine karşı ya temel bir güven duygusundan ya da temel bir güvensizlik duygusundan kaynaklanan bir bunalımla karşılaştıklarını varsaymaktadır. Her iki durumda da bunalımın çözümü sonraki gelişimi etkileyecektir. Erikson'un kabul ettiği güven, yaşamsal bir kişiliğin ve bir kimlik duygusunun temel taşıdır. İnsan yaşamının ikinci ve üçüncü yılları ya bağımsızlık ve kendine güven duygusunun ya da utanç ve kuşku duygusunun doruğa çıktığı bir bunalımı içerir. Eğer anne babalar çocuklarına kendi yetenekleri çerçevesinde kendi davranışlarını yönetme olanağını verir ve rehberlik de yaparlarsa, çocuklar sağlıklı bir özerklik duygusu geliştireceklerdir (Gander ve Gardiner, 2010, s. 240).

John Bowlby ise yaşamın ilk yılı için çok önemli bir olgu kullanmıştır: Bağlanma. Bowlby bağlanma davranışını “bir kişinin korktuğunda, yorulduğunda ya da hasta olduğunda bir figürle ilişki kurmak ya da yakınlık aramak için duyduğu güçlü istek” olarak tanımlamıştır (akt.Deniz,2010,s.164) Bowlby'ye göre, ruh sağlığının temel belirleyicisi anne ve çocuk arasındaki bağlanmanın türüdür. Anne-çocuk arasındaki ilişki, kaygılı ve güvensiz bir bağsa, bu bağ çocuğun tüm yaşamı boyunca içinde taşıyacağı bir “ben ve öteki” kalıbına dönüşecek, onun dünya ile kurduğu ilişkinin kipini belirleyecektir (Mahler, Pine ve Bergman, 2012, s. 15). Bir diğer ifadeyle anne- çocuk arasındaki bağlanma türü bireyin benlik yolcuğunda önemli role sahiptir.

Doğan Cüceloğlu (2016)'na göre ise gelişmekte olan çocuk kendini örnek aldığı kimselerle özdeşleştirir ve bu insanlardan aldığı güven ve değer duygusuna

dayanarak kendi özbenliğini oluşturur. Kendini özdeşleştirmek ve kendi dışında kendinden daha güçlü ve büyük bir kudretle ilişki içine girmek insanoğlunun doğuştan getirdiği doğal bir eğilimdir. Bu nedenle her çocuk kendini özdeşleştirmek istediği bir babaya, bir anneye gereksinme duyar. Eğer anne-baba yoksa, onun yerine amca, dede, dayı ya da hala, teyze, büyükanne olabilir; önemli olan çocuğun sağlıklı bir özdeşim kurabilmesidir (s.92).

C. G. Jung (2015) ise “dışsal” faktörlerin yanı sıra “içsel” faktörlerden bahsetmekte ve şu şekilde açıklamaktadır: Bilinçöncesi psike, örneğin yeni doğmuş bir bebeğinki, uygun koşullar sağlandığı takdirde her şeyin doldurulabileceği boş bir levha değildir, aksine son derece karmaşıktır, çok net bir biçimde tanımlanmış bireysel bir olgudur ve bize karanlık bir boşluk gibi gelmesinin nedeni, onu doğrudan doğruya göremememizdir. Fakat gözle görülebilir ilk psişik tepkiler verilmeye başlandığında, bu tepkilerdeki bireysel özelliği, yani özgün kişiliği görmemek için insanın kör olması gerekir (s. 19). İnsanın bireyleşme sürecinde Jung için önemli olan bir kavram daha vardır: Arketip. Jung (2015)’a göre “Arketip” daha antikçağda bile kullanılan ve Platon’un “idea”ıyla eşanlamlı olan bir kavramdır. Jung’a göre arketipler yalnızca gelenek, dil ve göçlerle yaygınlaşmamış, her zaman ve her yerde, herhangi bir dış etkenden bağımsız olarak kendiliğinden ortaya çıkmışlardır (s.20).

Jung’un bu düşünceleri S. Freud’un düşünceleri ile benzerlik göstermektedir. Freud, bizim davranışımızı yönlendiren şeylerin pek çoğunun bilinçdışı’nda yer aldığı ve yaşamın çok erken dönemlerinde ortaya çıkan kaygılarla baş etme biçimlerinin, yetişkinlikte de etkisini sürdürdüğü düşüncesine ulaşmıştı. Freud’a göre bu çocukluk deneyimlerinin büyük bölümü, bizim kendilik bilincimizin temeli olsa da, bilinçli belleğimizden silinmişlerdir (Giddens, 2000,s.31).

Freud’un betimlediği biçimiyle insanın ruhsal gelişimi, önemli gerilimlerin yer aldığı bir süreçtir. Bebek dürtülerini giderek denetlemeyi öğrenir, ne ki bunlar bilinçdışında güçlü güdüler olarak kalmayı sürdürürler (Giddens,2000, s.32). Benlik ve benlik mutasyonunu incelerken Freud’un çarpıcı iddiasından bahsetmek gerekmektedir. Bu iddiaya göre Freud hayatımızın rasyonel idarecileri olmadığımızı, aksine farkında olmadığımız bilinçaltı güçler tarafından kontrol edildiğini söylemektedir (Schultz ve Schultz, 2007, s.566). Freud (2000), yaşamının geç bir döneminde “bilinçdışı” teriminin ikiliğinden (belirsizliğinden) ve çelişkili

kullanımlarından etkilenerek, zihinsel yapı için yeni bir yapısal açıklama önerir; bu yapıda örgütsüz içgüdüsel eğilimler “id”, örgütlü gerçekçi kısım “ego”, eleştirel olan ve ahlaki kurum işlevi gören kısım da “süperego” olarak adlandırılır (s.18).

Freud (2000)’a göre id kişiliğimizin karanlık, erişilmez kısmıdır. İd, hiçbir değer yargısını tanımaz; iyi, kötü, ahlak diye bir şey bilmez (ss. 98-99). Freud (2000)’a göre ego hareket girişimlerini idin emirleri doğrultusunda kontrol eder; ama ihtiyaçla eylem arasına, düşünce etkinliği biçiminde bir erteleme koyar ve bu süre içinde yaşantının anımsatıcı tortularından yararlanır (s.103). Süperegoyu ise şu şekilde aktarmaktadır: Bizim için her türlü ahlaki kısıtlamanın temsilcisi, kusursuzluk arayışının savunucusudur; özetle ruhsal düzlemde anlayabildiğimiz kadarıyla insan yaşamının yüce yanı olarak tanımlanan şeydir. Freud süperegoya öz-gözlem, vicdan ve ideal (ideali koruma, sürdürme) işlevlerini yükler. (Freud, 2000, s.93).

Freud (2000) ruhsal kişiliği incelerken tanımları yaptıktan sonra bireyin ebeveynleri ile olan ilişkisinin öneminden bahseder ve bu ilişkinin bireyde oluşacak olan süperego için zemin olduğunu belirtir. Freud (2000)’a göre süperegonun oluşma sürecinin temeli “özdeşim” denen şeydir, yani bir egonun başka bir egoda özümsemesi ve bunun sonucunda bir egonun bazı açılardan diğeri gibi davranması, onu taklit etmesidir (s.89). Gelişim seyri içinde süperego ayrıca ebeveynlerin yerine geçenlerin -eğitimcilerin, öğretmenlerin, ideal modeller olarak seçilen insanların- etkisi altında da kalır. Zamanla normal olarak ilk ebeveyn figürlerinden uzaklaşır (s.91).

Freud (2000)’a göre çocuğun süperegosu, ebeveyn modeli üzerine değil, onların süperegoları üzerine kurulur; içerikleri aynıdır ve bu süperego, geleneğin, kuşaktan kuşağa aktarılarak zamana direnen değer yargılarının aracısı olur. İnsan hiçbir zaman sadece bugünde yaşamaz. İnsanın geçmişi ve geleceği süperegonun ideolojilerinde yaşamaya devam eder ve bugünün etkilerine ve yeni değişmelere ancak yavaş yavaş boyun eğer ve süperego yoluyla etkili olduğu sürece insan yaşamında, ekonomik koşullardan bağımsız, güçlü bir rol oynar (s. 94).

Freud’un bize aktardığı tüm bu kavramlar benlik konusu için önem arz eden kavramlardır. Ebeveyn ilişkilerinin öneminden bahseden bir diğeri bilim insanı da

Engin Geçtan'dır. Geçtan (2009)'a göre bir insanın ilişkileri anne-babasıyla başlar. Bu öylesi bir beraberliktir ki, bıraktığı izlerin bazıları yaşam boyu varlığını sürdürebilir ve yetişkin insanın dünyasını algılama biçimini etkileyebilir. Bir insanın gerçekleri anlayabilmek için onun geçirdiği evrimin değerlendirmesini de içerdiğinden Geçtan'a göre anne- baba ve çocuk ilişkilerini genel çizgileriyle gözden geçirmek gerekmektedir(s.30). Bir diğer ifadeyle benlik oluşumunda ailenin rolünden bahsetmek gerekmektedir. Bu noktada Çiğdem Kağıtçıbaşı benliğin ayrışık (ayrışıklık kültürü) ve ilişkisel (bağlılık kültürü) olma özelliklerinden yola çıkarak bir senteze ulaşmaya çalışmaktadır. Bu bağlamsal modelde benlik aile içine, aile de sosyo-ekonomik çevre içine oturtulmaktadır. Buna göre üç tür aile sisteminin ve işleyişinin olduğu söylenebilir. Birincisi karşılıklı bağımlılığa dayanan aile tipidir; ikincisi bağımsızlığa dayanan ailedir; üçüncüsü de karşılıklı duygusal bağlılığın geçerli olduğu ailedir (Kağıtçıbaşı,1998 akt. Onur, 2009,s. 82).

Karşılıklı bağımlı aile ve insan modeli geleneksel, kırsal, az gelişmiş toplumlarda egemendir. Aile etkileşimi ve toplumsallaşma değerleri olarak çocuk yetiştirmede itaat ve bağımlılık yaklaşımı, yetkeci ana-babalık, kuşaklararası ve kişilerarası karşılıklı bağımlılık söz konusudur. Bu toplulukçu kültürde daha çok ilişkisel benlik gelişir; anababaya itaat, aileye sadakat önemlidir. (Kağıtçıbaşı,1998 akt.Onur, 2009, s.82-83.)

Sanayileşmiş, kentli, orta sınıf Batı toplumlarında ise bağımsızlık modeli söz konusudur. Bu modelde aileler de bireyleri de birbirinden ayrılmış ve bağımsızlaşmış durumdadır. Aile etkileşimi ve toplumsallaşma değerleri açısından; serbest çocuk yetiştirme, özerklik kazandırma, kuşaklararası ve kişilerarası bağımsızlık söz konusudur. Bireyci ideoloji çerçevesinde özerk, kendine güvenen, bağımsız, ayrışık benlik önem taşır (Kağıtçıbaşı,1998,akt. Onur, 2009, s. 83).

Kağıtçıbaşı; Batı'da klasik modernleşme kuramı çerçevesinde bütün toplumların birinci modelden ikinci modele geçeceği görüşünün egemen olduğunu, oysa hem tarihsel gelişmelerin hem günümüzdeki ampirik araştırmaların bunun böyle olmadığını gösterdiğini söylemektedir. Başka bir deyişle, bağlılık kültürüne sahip geleneksel toplumlarda sosyo-ekonomik gelişmenin ortaya çıkardığı değişimler üçüncü bir modelin oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu üçüncü modelde duygusal alanda karşılıklı bağlılık, maddi alanda da bireyin ve ailenin bağımsızlığı

geçerlidir. Toplumsallaşma sürecinde aileye bağlılık vurgulanır ama birey de önemli sayılır; çünkü çocuk yetiştirmede özerkliğin kazanılması da vurgulanır. Kültür ve aile yapısı bağlamında artan refah düzeyi, kentleşme vardır; doğurganlık düşmekte, kadının statüsü yükselmekte, çekirdek aile bağları öne çıkmaktadır. Aile etkileşimi ve toplumsallaşma açısından çocuğun psikolojik değeri artmakta, karşılıklı duygusal bağlılık değerleri vurgulanmakta, böylece “ özerk ilişkisel” bir benlik gelişmektedir. Kısacası bu benlik özerkliği de içeren ilişkisel bir benliktir (Kağıtçıbaşı,1998,akt. Onur, 2009, s. 83-84).

Kağıtçıbaşı, bu son modelde karşıt eğilimlerin “birlikte” var olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşımın; bağımsız olmayı vurgulayarak insanların bağlanma gereksinimini ihmal eden “bireyci” model ile bağlılığı önemseyerek özerklik gereksinmesini dışlayan “toplulukçu” modelin bir tür sentezini önerdiği söylenebilir. Kağıtçıbaşı’na göre, günümüzde hem ekonomisi gelişen ve refah düzeyi yükselen geleneksel toplulukçu toplumlar, hem de aşırı gelişmiş, modern, rekabetçi ve bireyci topluluklar “karşılıklı duygusal bağlılık” modeline doğru bir geçiş ya da arayış içindedirler (Kağıtçıbaşı,1998,akt. Onur, 2009, s. 84).

Benlik ve toplum konusunu araştıran sosyolog Zygmunt Bauman (2005) da “Bireyselleşmiş Toplum” isimli eserinde bu konu üzerinde durmuştur. Bauman’a göre modern toplum, bireylerin “toplum” denilen karşılıklı karmaşıklıklar şebekesinin her gün yeniden biçimlenmesinden ve yeniden müzakere edilmesinden ibaret olan etkinlikleri kadar, “bireyselleşme” etkinliğinde de var olur. İki ortağın hiçbiri uzun süre bulunduğu yerde kalmaz. Böylece “bireyselleşmenin” anlamı değişmeye, geçmiş tarihinin birikmiş sonuçları yeni kurallar oluşturdukça ve oyunun her yeni evresine katıldıkça yeni biçimler kazanmaya devam eder. “Bireyselleşme” artık yüz yıl önceki anlamımdan ve modern çağın erken zamanlarında, insanların cemaatçi bağımlılık, gözetleme ve pekiştirmeden oluşan sıkıca bağlanmış ağından kurtulup “özgürleşme”nin çok övüldüğü zamanlarda aktardığı şeyden çok farklı bir anlam taşır (ss.61-62).

Kağıtçıbaşı ve Bauman “benlik” konusunu “bireyselleşme” açısından benzer çerçevelerle açıklamışlardır. Akgündüz (2014)’e göre ise “bireyselleşme” şu şekilde açıklanır: Varlığın çeperinde bütünsel zekânın her bireysel ifadesi ayrı bir merkeze sahipmiş gibi görünür ama bedensizliğe doğru gidildiğinde hepsinin

sınırsızlaştığı ve aynı merkeze çizilmiş çembersel açılımlar olduğu fark edilir. Bir başka deyişle, varoluşta bireysellik, mutlak değil yöntemsel bir gerekliliktir. Sadece zekânın kendini ifade işlevselliğine kolaylık sağlar ama varlıktaki her kıpırdanış varoluşun senkronize, bütünsel hareketine bağlıdır. Kelebek etkisi deyimi yüzeydeki ayrılığı ama derindeki birliği vurgular. Her şey, bütün aracılığıyla bireysellik kullanılarak yapılır. Herhangi bir öznel bireyselliğin, bütünden kopmuş ayrı bir merkez olarak, herhangi bir şey yaratması söz konusu değildir. Bireysellikler sınırsız bir bütüne açılan pencerelerdir. Bir iki katman gidildiğinde çoğul tekile dönüşmeye başlar; bu yüzden varlık ve varoluşta her şey bir şey, bir şey her şeydir. Bu bağlamda Egoizm bireyselliğin mutlaklaştırması ile ortaya çıkan bütünden kopma trajedisidir. Bu durumda sınırlar vurgulanır ve insanla varoluş arasında bütünleşme dansının yerini çatışma alır. Örneğin ırkçılık, sanıldığı gibi bilinçlenme değil, insan dikkatinin derinlikten yüzeyselliğe paralize olmasıyla ortaya çıkan bilinç gerilemesidir. Aidiyetlerin vurgulanması (dinsel, ekonomik, siyasal) insan zekâsının üst kategorisi olan kalpten daha tepkisel boyut olan kafaya indirildiğini gösterir. Benlik mutasyonu egoyla bütünden kopan varlığın bütünle bir olması yani sınırsızlaşması anlamını ifade eder (ss.41-42).

Joseph Campbell (2017) ise Kahramanın Sonsuz Yolculuğu isimli eserinde “benlik” ve “benlik mutasyonu” konularına farklı bir çerçeveden bakar. Campbell’a göre “benlik” algımızın oluşmasında mitlerin ve rüyaların önemli yeri vardır (ss.352-353). Bu görüşlerinde Sigmund Freud’un ve C. G. Jung’un etkilerini görebiliriz Campbell hayat denen döngüyü insanın yaşadığı olaylar ve karşılaştığı kişiler açısından değerlendirirken insanın benlik mutasyonunun başlangıç noktasını gelen bir “Çağrı”ya bağlar. Campbell (2017)’a göre biz insanlar rahmin mezarından mezarın rahmine tam bir daire çizeriz (s.20). Campbell’a göre bu daireyi çizerken yaşadıklarımızın nitelikleridir bizim yolculuğumuzu anlamlı kılan. Campbell (2017), erkek ve kadınların çoğu göreceli olarak bilinçdışı denilecek medeni ve kabilesel alışkanlıklardan daha macerasız olan yolu yeğler demektedir (s.28). Bu noktada benlik mutasyonunda en önemli noktalardan biri olarak “maceraya çağrı” kahramanı çağırın ve onun ruhsal ağırlık merkezini toplumunun sınırlarından bilinmeyen bir bölgeye doğru çekmiş olan kaderi belirtir (Campbell, 2017,s. 60). Bundan sonra iki seçenek vardır. Sıkıntıyla, ağır çalışmayla ya da “kültür” ile çevrilen özne, ya belirgin olumlu eylem gücünü kaybeder ve kurtarılacak bir kurban

olarak çağrıyı reddeder ya da çağrıya olumlu cevap verir ve kahramanın sonsuz yolculuğu başlamış olur (Campbell, 2017, s.61).

İnsan çağrıyı reddetmediği sürece yaşadığı yolculuklarda zekânın farklı biçimleri ile karşılaşmaktadır. Bu noktada benlik ve benlik mutasyonunu irdelerken üzerinde durmamız gereken önemli konulardan biri de insanın zekâ aktivasyonu konusudur. Akgündüz (2013)'e göre biyolojik doğum, insanın yaşama fırsatına kavuşmasıdır, yaşaması değildir. Canlı olmakla yaşamak farklı şeylerdir. Böcekler de canlıdır. İnsanın canlıdan yaşayana büyüebilmesi, bu biyolojik doğumdan sonra geçireceği mutasyonel basamaklardan sonra mümkün olur. Bu bir ihtimaldir, ihtimalin gerçek olması onun büyüme şekli, bu diğer öznelerde bulunmayan doğa üstü bireysel bilinçli evrilmeye gerçekleşen bir şey, bunun temeli de anahtarı da öğrenme zekâsı ve eğitim yetisidir (s.107).

Öğrenme zekâsı ve eğitim yetisi kendini farklı noktalarda göstermektedir. Lev Vygotsky bu bağlamda dünyayı anlamlandırmanın şekillendiricileri olarak “aktarma araçları” kavramını betimler. Vygotsky zihinsel gelişimin, ne bilgi birikiminin miktarı ve çeşitleri üzerinde duran epistemolojik açıdan, ne de varsayılan içsel ve kendiliğinden gelişen birtakım süreçler üzerinde duran psikolojik açıdan yeterince anlaşılmayacağını öne sürer. Aksine Vygotsky zihinsel gelişimi, toplum içinde büyüdüğümüz sürece biriktirdiğimiz ve oluşturabildiğimiz veya yapılandırabildiğimiz anlama türünün aracı olan dil gibi zihinsel araçlar açısından ele alır (Egan, 2010, s.5).

Vygotsky'den farklı olarak Akgündüz (2013) insan varoluşunun kendi dışında bir amacı olmadığını savunur. İnsana kendini nedensiz ifade ötesinde amaç- ilke- ihtiyaç yükleyen her girişim, onu nesnel ve öznel varlığıyla bloke etmekten başka bir sonuç doğurmaz. Denilebilir ki amaçlı eğitim edimi ve amaç yükleyen eğitsel deneyim, insan varoluşunda doğallığı dinamitleyen en tehlikeli faktördür (s.97). Bu bağlamda biyolojik doğumla tarih sahnesine çıkan bir bebeğin doğallığı bilinçsiz oyun olarak yansımaktadır. Fakat insan bu noktada kalamaz. Büyür ve şizofrenik ihtiyaca dayalı uygulama dönemi başlar, bu psikolojik doğumu kapsar. Bu noktada egonun gelişimi söz konusudur. Doğallık bu evrede kaybolur. Ama Akgündüz (2013)'e göre kaybedilen doğallığı tekrar bulmak tinsel doğum ile

mümkündür (s.113). Tinsel doğum ise iki açılı zihinden üç açılı zihne büyüme, bir diğer ifade ile ihtiyaçtan özgürleşme ile mümkündür.

Adam Phillips (2000) ise düşüncelerini şu ifadelerle aktarır: Çocukların sıkıntısını çektiği kabul edilen şey, yetişkin olarak düşündükleri şeyi olamamalarıdır; sonuçta da yetişkinlik, çocukluktan sonraki yaşam haline gelir, ki bu da, arzunun o yatırılmaz tabiatını daha iyi tanımak demektir. Ya bildiği kabul edilen bir yetişkin olursunuz ya da sonu gelmez sorularıyla bir çocuk. Yetişkinin tersine çocuğun tek yaptığı, yetişkin olamamayı yahut kendine yeterli olamamayı telafi etmek değildir. Çünkü çocuğun hayatında, o hayatı yaşamanın hazzından başka amaç yoktur. Bir başka deyişle, adına gelişme denen şeye inanan, çocuk değildir (ss.28-29).

2.2. İHTİYAÇ YANILSAMASI VE YÖNTEMSSEL BİR GEREKLİLİK OLARAK İHTİYAÇLAR

2.2.1.İhtiyaç Yanılsaması

İhtiyaç Yanılsaması kavramını incelemeden önce en temel anlamıyla ihtiyaç kavramına bakmak gerekmektedir. İhtiyaç konusu çağlar boyunca insanların üzerinde düşündüğü bir konu olmuştur. En genel anlamıyla ihtiyaç, gerekli addedilen, özellikle bir kişinin, organizasyonun ya da başka bir şeyin hayatta kalması için gerekli olduğu düşünülen bir şeydir (Marshall, 2005,s. 324). İhtiyaç ve güdü kavramları birbirini karşılıklı olarak etkileyen bir süreci ifade etmektedir. Bu nedenle bu iki kavramı birlikte ele almak gerekmektedir. Belirli bir ihtiyacın ortaya çıkması durumunda bireyin o ihtiyacının karşılanması için harekete geçmesini sağlayan motive edici güce “güdü” denilmektedir. “İhtiyaç” ise tatmin edildiğinde haz ve doyum, tatmin edilmediğinde ise acı ve üzüntü veren bir güdü olarak tanımlanmaktadır (Türkay, 1991akt. Abukan, 2014, s.4).

İhtiyaç Teorilerine baktığımızda ise karşımıza öncelikli olarak Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi çıkmaktadır. Maslow kişilik kuramında iki güdüden bahseder. Biri, gerek duyulan bir nesnenin eksikliğinden duyulan yetersizlik güdüsüdür. Açlık, susuzluk gibi temel gereksinimler bu sınıfa girer. Maslow diğer güdüyü ise, karşılık beklemeden sevmek ve kişinin kendini gerçekleştirme gibi

gereksinimler olarak belirtmiş ve bunları büyüme gereksinimleri olarak tanımlamıştır (Deniz, 2010,s.199). Maslow, ihtiyaçları bir piramit olarak sunmaktadır. Piramidin en tepesinde kendini gerçekleştirme ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak Maslow'a göre kişinin kendini gerçekleştirmek için güdülenebilmesi, daha alt basamaklarda yer alan fizyolojik, güvenlik, ait olma ve saygınlık sağlama ile ilgili temel ihtiyaçların yeterince doyum sağlamasına bağlıdır (Erden ve Akman, 2009, s.101).

Bir diğer ihtiyaç kuramcısı Alderfer'dir. Alderfer ERG Teorisini geliştirmiştir. Alderfer'e göre Maslow'un beş basamaklı piramidinin yerine üç temel ihtiyaç vardır. Bunlar sırasıyla 'Existence Needs' (Varoluş İhtiyacı), Relatedness Needs (İlişki Kurma İhtiyacı) ve Growth Needs (Gelişme İhtiyacı)'dir. Alderfer, Maslow'un aksine gereksinimleri fiziksel ve psikolojik olarak ayırmamış Varoluş İhtiyaçları olarak tek çatı altında toplamıştır. Alderfer kişiler arası iletişimin önemini İlişki Kurma İhtiyacında belirtmiştir. Gelişme İhtiyacı ise Maslow'un belirttiği özsaygı ve kendini gerçekleştirme unsurlarını kapsayan ihtiyaçtır (Rosenfeld, Culbertson ve Magnusson, 1992, s.4) .

Henry Murray ihtiyaç fikri üzerine çalışan bir diğer düşünürdür. Murray insan davranışını fazlaca kontrol ettiğine inandığı bir dizi gereksinimi (güdüyü) öne sürmüştür. Yazara göre bu ihtiyaçlar, fizyolojik eksikliklerden doğmakta ancak oldukça durağan kişilik özelliklerini simgelemektedir (Can, 1985; 32akt. Topaloğlu, 2006, s. 14). Murray, tahminen bağımlı ve birincil gereksinimlerden türeyen ikincil ya da psikojenik gereksinimler üzerinde durarak bunların, ortak tepki sistemlerini ve arzuları simgelediğini, ancak bunların, kimisinin kalıtsal olabilmesine rağmen, temel, biyolojik dürtüler sanılmaması gerektiğini ifade etmiştir (Murray, 1955; 63akt. Topaloğlu, 2006, s. 14).

Akgündüz (2013)'e göre ise ihtiyaç, varoluşsal temeli olmayan bir yanılsamadır. Zihnimizdeki bütün nedenlilikler ve her çeşit nedenli deneyim, ihtiyacın determine ettiği genetiği değiştirilmiş bir yaşam dilini ifade etmektedir (s. 113). Bir diğer ifadeyle her özne gibi insan da var olmak için kendi mevcudiyeti dışında hiçbir şeye ihtiyaç duymayan kendisine hiçbir dış varlığın ihtiyaç duymadığı, kendi içinde nihayet bütünselliktir. Bu tanımın dışında ortaya çıkan her tür ihtiyaç bağlamı insanda ruhsal köleleşmenin kapısını açar. İhtiyaç, insanın kendi

mevcudiyetinin bütünlüğüne yabancılaşmasının ortaya çıkardığı farkındalık eksikliğini yerini dolduran algısal bir yanılsamadır. Genel olarak var oluşta üç öznel var oluş biçiminden söz edilebilir: Öznel var oluşun ihtiyaç açısından okunmasını ifade eden bu üç var oluş tribi sırasıyla; Yeme-doyma döngüsündeki bilinçsiz bireysellik aşaması/Yeme-doymama döngüsünün ortaya çıkardığı ihtiyaç şizofrenisi ve nevrozizmi, yani kişilik aşaması/Yemeden doyma dediğimiz lüks bilincini ortaya çıkaran kendinde nihayet öznel varoluş profilidir . (Akgündüz, 2014, s.171).

Yaşamın ilk yıllarında elbette ki bebeğin varlığını sürdürmesi için ona dışardan müdahale yapılması gerekmektedir. Fakat bu mutlak gerçeklik değil yönlemsel bir gerekliliktir. Sağlıklı bir şekilde fiziksel varlığını sürdüren birey bir sonraki basamak olan psikolojik doğum evresine geldiği zaman ‘ihtiyaç’ kavramı da artık onun için farklı bir anlam taşımaya başlamış olacaktır.

Bu kapsamda gelişimsel olarak düşünüldüğünde yeni doğmuş bebeğin ruh ve beden ayrışması yeni başlamaktadır. Dışardan gelen etkenlere karşı cevapları ne uzvi ne de psikolojiktir; fakat çocuğun bütün varlığını kaplar (Littner, 1962, s.5). Çocuğun bu ilk devresinde, genel olarak çocuğun en önemli ihtiyacının beslenmek olduğu iddia edilir. Oysaki besin ile beslenme kadar çocuğun koklama ve deri yolu ile tembihler alma, sıcaklık, sallanma, görme ve işitme de aynı derecede hayati olan ihtiyaçları arasındadır. Annenin ya da bebeğe bakan kişinin bu ihtiyaçları karşılayabilme kabiliyeti ve çocukta bundan doğan haz, gevşeme ve gerginliklerin yok olması çocuğun başkalarını sevme ve anne tarafından sevilebilme kabiliyetinin en ilkel temellerini teşkil eder (Littner, 1962, s.6).

Günümüzde psikoloji ve eğitim literatüründe çok sık kullanılan bir kavram vardır: Kritik Dönem Kavramı. Kritik dönem yukarda bahsedilen konu ile yakından ilgilidir. Organizma, belli bir zaman diliminde bazı gelişim alanlarında, nispeten parametrik bir evrimleşme içinde bulunur. Bu dönemlerde birey, belli öğrenme yaşantılarına ve çevresel etkilere daha bir duyarlı hale gelir. Örneğin 0 – 3 yaş grubu içinde, çocuğun temel güven, sevgi ve kabul görme güdülerinin doyurulması, ileri yaşlarda özerk ve bağımsız bir bireyselleşme yetkinliğine ulaşmasına neden olur. Dolayısıyla bu dönemde özerkleşme ve bireyselleşme çabalarının yetişkinlerce engellenmesi, bireyin sosyal gelişimini olumsuz yönde etkiler (Tatar, 2009, s. 8).

Kritik dönemler okul öncesi dönemde büyük öneme sahiptir. Çocuğun ihtiyaçları sağlıklı bir şekilde karşılandığı zaman çocuk kendini daha rahat ifade etmeye başlayacak ve zekâsını daha rahat ortaya koyabilecektir. Çocuğun bireyselleşme sürecinde bu durum büyük öneme sahiptir.

Çocukların fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak kadar önemli olan bir diğer husus da çocukların temel psikolojik ihtiyaçlarının farkında olmak ve bu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tedbirler almaktır (Şahin, 2014, s.24). Çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını; sevilme ve sevme, ait olma, bağımsızlık, öğrenme, şefkat, başarılı olma, özgüven, ilgi, başkalarının onayını alma, kendine ve kişiliğine saygı duyulması, sorumluluk, oyun olarak belirtebiliriz (Şahin, 2014, s.25). İnsanların tek başlarına ya da birlikte eğlenmek ve vakit geçirmek için düzenledikleri, belli kuralları olan etkinliklere oyun denir. Oyunlar ve oyun oynamak günümüzde olduğu kadar tarih boyunca da bütün toplumlarda hayatın içinde önemli yer tutmuştur. O kadar ki ünlü tarihçi Huizinga insanı “homo ludens” yani “ oyun oynayan insan” olarak tanımlar (Selvi Bener, 2016, s. 11).

Akgündüz (2013)'e göre her çocuğun biyolojik çerçevesi yüzde doksan dokuz nispetinde hayvanlarla paralellik arz eder. Ancak çocuklarda diğer hayvan yavrularında olmayan nicelik olarak yüzde bir ama nitelik olarak bütüne genişleme istidadı gösteren kendini bulma/kendini gerçekleştirme/ kendini aşma/ kendini doğurma ve nihayet kendi kaderinin efendisi olmaya matuf evrimleşme kapasitesi bulunmaktadır (s.107). Tinsel doğum olarak da ifade edebileceğimiz bu aşama öncelikli olarak bireyin yukarda bulunan ihtiyaçları tüketerek bunlardan özgürleşmesi ile mümkün olabilmektedir. Bir diğer ifade ile iki açılı zihinden üç açılı zihne büyüyerek bu aşamaya geçilmiş olur.

Tek açılı zihin mekanik olur; hayvanlarda ve diğer öznelere görülen bir şeydir. İki açılı zihin, sadece insanda psikolojik doğumla ortaya çıkar, bu çatışma ve şizofrenidir. İnsan bu noktada kalamaz ya hayvan olacak tekrar hayvanlığa gerileyecek yahut da şizofreniyi aşacaktır, tinsel doğum dediğimiz şey o şizofreniyi aşma halidir ve böylece üç açılı zihne büyümüş olacak (Akgündüz, 2014, s.131).

Bu kapsamda çocukluğa baktığımızda çocukluğu kendi içinde değerlendirmenin önemi bir kez daha anlaşılmaktadır. Yaşamın küçük bir parçası gibi görünen çocukluk - özellikle okul öncesi dönem- içinde pek çok önemli aşamayı taşıyan bir dönemdir. Jung (2016) 'a göre çocukları analiz etmek, çok zor ve çok hassas bir görevdir. Altında çalışmak zorunda olduğumuz koşullar yetişkinlerin analizinden tamamen farklıdır. Çocuk, özel bir psikolojiye sahiptir. Tıpkı vücudunun embriyo döneminde annenin vücudunun bir parçası olması gibi, akıl da yıllarca ebeveynin zihinsel atmosferinin bir parçası olur. Bu, neden birçok çocuk nevrozunun, çocukların kendi hastalıklarından ziyade ebeveynlerin zihinsel durumlarına ait bulgular içerdiğini açıklar. Çocuğun psişik yaşamının sadece küçük bir kısmı kendisine aittir; büyük bir kısmı hala ebeveyninkine bağlıdır (s.89). Akgündüz (2014)'e göre bütün çocuklar zekâ ve bilgelik potansiyeliyle doğmakta ama geleneksel kültür ve eğitimle zekâları hadım edilerek, geleneksel zihne indirgenmektedir (s. 139). Okul öncesi dönemde çocuklara sunulan eğitim dilinin çocukların potansiyellerini açığa çıkarmalarını sağlamaları açısından büyük önemi vardır. Bu dönem çocukları için hazırlanan eğitim hassas dengelere sahiptir. Okul öncesi dönemde oyun ve uygulama profillerine bakmadan önce yöntemsel bir gereklilik olarak ihtiyaçları incelemek yerinde olacaktır.

2.2.2.Yöntemsel Bir Gereklilik Olarak İhtiyaçlar

İhtiyaç kavramının herhangi bir analizi 'değişken' ve 'sabitlenmesi zor' niteliğiyle mücadele etmelidir (Fraser, 2008, s.17). Modern ihtiyaç kuramcıları bu soruna basit bir ihtiyaç önermesi ileri sürerek yaklaşır: 'A'nın Y için X'e ihtiyacı var.' Daha sonra bu iskelet cümleye, " 'A' kimdir veya nedir?" " 'X' e neden ihtiyaç duyulmaktadır?" " 'X' nedir ve bu 'A'nın neden ona ihtiyaç duyduğunu anlamak için önemli midir?" " 'Y' nedir?" gibi karmaşık imalar üzerinde düşünerek beden verirler. Bu sorulardan doğan ve düşünülmesi gereken başlıca üç mesele şunlardır: Birincisi, insan ihtiyacı ve insan olmayan hayvan ihtiyacı arasındaki fark; ikincisi, ihtiyaçların isteklerle ilişkisi, üçüncüsü ihtiyacın evrensel ve görelî nosyonları arasındaki ayrım (Fraser, 2008, s.17).

Hegel'e göre tikel bir varlık olarak bir birey, 'hem doğal ihtiyaçların' (evrensel) hem de 'olumsal ihtiyaçların' (tikel) bir birleşimidir. Kişi, 'doğal

ihtiyaçları' giderme zorunluluğunu tüm insanlarla paylaşır. Ancak, kendi tikelliği içinde, kişi sadece, toplumun geri kalanının 'evrensel iradesine karşıt olan', kendi tikel veya 'öznel ihtiyacının' tatminiyle ilgilenir (akt. Fraser, 2008,s.95).

İhtiyaç kavramı beraberinde 'sahip olmak' ifadesini de getirmektedir. Erich Fromm "Sahip Olmak ya da Olmak" isimli kitabında bu konuyu şu şekilde anlatmaktadır. Hırs, ihtiras ve bencillik kökenli bir "sahip olmak" isteği Buddha'ya göre sevincin değil, acıların kaynağıdır (Fromm, 2003,s.91). Fromm (2003)'a göre "sahip olmak" biçimli davranışlarda, çeşitli nesnelere sahip olmak değil, bütün bir davranış biçimi ve dünyaya bakış açısıdır önemli olan. Her şey ve herkes ihtirasın birer nesnesi olabilir. Güncel yaşamda kullandığımız şeyler, karşılaştığımız insanlar, mal-mülk, törenler, iyi davranışlar, bilgiler ve düşünceler. Tüm bu şeyler kendiliklerinden "kötü" değildirler. Onları "kötü" yapan, yani kendimizi gerçekleştirmemizi engeller ve özgürlüğümüzü kısıtlar olmalarına neden olan, bizim onlara yanlış yaklaşmamız, onlara tutunmaya çalışarak, kendimizi onların zincirlerine tutsak etmemizdir (s.95). Bu hisler bizi "ihtiyaç yanılması" na götürmektedir. Akgündüz (2014) 'e göre ihtiyaçlar tatmin edilesi değil aşılması zihinsel yanılışlardır; hiçbir ontolojik temeli yoktur. Aslında her ihtiyaç öznel varoluşun doğası olan ihtiyaçsızlığın arkadan görünümüdür. İhtiyaçlar tatmin edilerek değil, tüketilerek ve aşılarak ihtiyaçsızlığa büyümenin evrimsel merdivenidir (s.172).

İhtiyaçsızlığa büyüüp ihtiyaçları aşmanın yolu ise ihtiyaçları tüketmek ile mümkündür. İnsan ömrü boyunca gerek fiziksel gerek psikolojik pek çok unsura ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçları karşılayıp bireysel gelişimini gerçekleştiren insan için zamanla ihtiyaçlar aşılmış bir hale gelecektir.

Her bireyin yaşamını sürdürebilmesi için fiziksel temel ihtiyaçları asgari düzeyde doyumaması gerekir. Bunlar; beslenme, barınma, nefes alma, giyinme, aktif olma ve dinlenme gibi ihtiyaçlardır (SHÇEK Toplam Kalite Yönetimi, 2009, s.27 akt. Koçak ve Yalçın, 2012,s. 143). Çocuğun gelişimi ve büyümesi için gerekli olan gıdalardan yeterli düzeyde alması önemlidir. (Koçak ve Yalçın, 2012, s.144). Fizyolojik ihtiyaçların yeterli düzeyde karşılanması hem vücuttaki boy ve ağırlık artışı gibi ölçülebilen değerleri kapsayan büyüme, hem de vücuttaki yapı ve

işleyişlerin kazanılmasını ifade eden gelişmenin temelini oluşturmaktadır (Saka,1984,s.3 akt. Koçak ve Yalçın, 2012, s.144).

Psikolojik ihtiyaçları tanımlamak ise daha zordur. Bebeğin en temel psikolojik ihtiyacı bağlanma ihtiyacıdır. Bağlanma, çocuğun bakım veren kişiyle yakınlık arayışı ile kendini gösteren, özellikle stres durumlarında belirginleşen, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Tompson, 2002 akt. Kaygusuz, 2012, s.209). Bağlanmanın doğası ve ifade ediliş şekli değişse de sadece çocukluk çağıyla sınırlı değildir; yaşam boyunca sürer. İlk temel ilişki olan anne çocuk ilişkisindeki bağlanma biçimi sonraki yaşam dönemlerindeki bağlanmalar için örnek olmaktadır ve bu ilişkideki yetersizlikler ya da aksamalar bağlanmayı olumsuz yönde etkilemektedir (Solmuş,2010 akt. Kaygusuz, 2012, s. 210). Bakım verenin başlangıçtaki ilgi ve özeni bebek için ne kadar önemliyse ayrışma sürecinde bakım verenin bebeğin ayrılma/otonomi kazanma çabalarını desteklemesi de o kadar önemlidir. Yani, 7-8 aydan başlayarak bebeğin dış dünyayla “kendi” olarak ilişki kurması, dış dünyayı daha fazla keşfetmeye çalışması ve özellikle yürümeye başladıktan sonra “ayrı bir birey” olarak hayatı deneyimlemeye çabalamasının bakım veren tarafından desteklenmesi gerekir (Kaygusuz, 2012, s.210).

Yeni doğan bebek zaman içinde büyüyüp kendini ifade etme becerileri edinirken gerek doğuştan getirdiği özellikler gerekse çevresiyle kurduğu ilişki onun yaşam deneyimlerini etkiler. Özellikle çocuğun okul öncesi dönemde edindiği deneyimler onun yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bu noktada çocukluk evresini uygulama ve oyun ikileminde incelemek yerinde olacaktır.

2.3. UYGULAMA VE OYUN İKİLEMİNDE ÇOCUKLUK EVRESİ

Çocukluk, bebeklik ile ergenliğin arasında yer alan dönemdir. Bu kavram, geçmiş iki ya da üç yüzyılda ortaya çıkmıştır (Tezcan, 2012, s.2). Çocukluk kültürüne ve tarihsel dönemlere göre değişiklik gösterir (Marshall,2005,s.120). Çocukluk kavramı uzun yıllar boyunca henüz yetişkin olmamış, kendi kararlarını alamayan, biyolojik bir geçiş dönemi olarak tanımlanmıştır (Sağlam ve Aral, 2016,s. 43). Batılı tarihçiler çocukluk tarihinin hikâyesini Philippe Ariés'in 1960'ta

Fransızca yazdığı (L'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime), 1962'de Centuries of Childhood: A Social History of Family Life (Çocukluğun Yüzyılları: Aile Yaşamının Sosyal Tarihi) adıyla İngilizceye çevrilen kitabıyla başlatma eğilimi gösterirler (Araz, 2013, s.12). Ariés, ortaçağda Batılı toplumların çocukların yetişkinlerden ayrı düşünülmesini sağlayacak bir “çocukluk düşüncesi” ne sahip olmadığına ısrar etmiştir. Ancak Çocukluğun Yüzyılları, çocukların biyolojik olarak olgunlaşmamış, yetişkinlere bağımlı varlıklar olduğu algısının zamanla değiştiği ve bir toplumdan diğerine farklılaşabildiği düşüncesinin gelişimine önemli katkıda bulunmuştur (Araz, 2013, s.13).

Aslında Ariés çağdaş aileyi inceliyordu. Ancak, bu aile tipinin özgün niteliklerini değerlendirebilmek için uzak geçmişe bakma gereksinimini duymuştu. Çocukluk düşüncesiyle aile düşüncesi arasında bir bağlantı kurmuştu. Böylece birinin yardımıyla ötekini kavrayabileceğini düşünüyor ve bu nedenle de ikisini birlikte ele alıyordu (Tan, 2015,s. 8). Ariés'e göre, çocukluğun keşfi süreci 13. yüzyılda başlamış, bunun izdüşümleri 15. ve 16. yüzyılların sanat tarihinde görülebilmisti. 14. yüzyıldan başlayarak, çocukların sahip olduğu düşünülen ve bugünkü anlayışlarımızla örtüşen özel kişilik, yapı ve şiirsel anlamın sanatta, ikonografide ve dinde dışavurumu yolunda bir eğilim belirmişti (Tan, 2015, s.10).

Modern çocukluk paradigmasına baktığımızda ise, en özet ifade ile doğal düzenin bir gereği olarak çocuğun, yetişkinlerden ayrı bir özne olduğunun kabulüne dayandığını görürüz. Batı'da 16. ve 17. yüzyıllardan sonra, geleneksel kısıtlayıcıların zayıflaması ile birlikte, çocuğun, yetişkinlerin dünyasından farklı bir atmosferde ve farklı bir bakış açısı ile yetiştirilmesi gerektiğine dair argümanların geçerlilik kazanmaya başladığı gözlemlenir. Çocukların “saklı” ve “takdire şayan bir potansiyel” e sahip olduğu ve bu potansiyelin denetime tabi tutulması gerektiği fikri yerleşmeye başlar (Özta, 2009, s.13).

Bu düşüncüyü Akgündüz (2013) şu sözlerle belirtmiştir: İnsanın ayırt edici özelliği, tamamlanmış bir varlık ve gerçeklik değil, sürekli evrilen bir varoluş ve proje olmasıdır. İnsan dışındaki varlıklar, gerçekliktir. Kısa sürede potansiyellerinin en üst sınırına programlı bir evrimle gelerek, kendilerini ifade ederler ve tekrar döngüsüyle tüketerek bütüne karışırlar. Halbuki insan, biyolojik doğumu itibariyle sadece bir potansiyeldir (s. 107).

Potansiyeli gerçekleştirebilmek için önemli olan unsurlardan biri çocuğun doğuştan gelen merakıdır. Çocuğun doğuştan gelen merakı, onun doğal yollardan öğrenme arzusunu kamçılar ve merakını giderebilmek için sürekli sorgular ve çevresinde olup bitenleri anlamaya çalışır (Polat, 2011, s. 31).

Bu kapsamda 20. yüzyılın egemen çocuk paradigmasına baktığımızda Tan'a göre üç temel varsayım karşımıza çıkmaktadır. Bunlar:

1. Çocuklar yetişkinlerden farklıdır; ya da çocuklar özel bir biyolojik kategori oluştururlar.
2. Çocukların yetişkinliğe hazırlanması – yetiştirilmesi– gerekir; ya da yetişkinlik bir kazanımdır.
3. Çocukların yetiştirilmesi sorumluluğu yetişkinlere aittir (Tan, 2015, s.1) .

Bu varsayımlardan yola çıkarak çocuğun nasıl yetiştirileceği konusunun önemli bir konu olduğunu düşünebiliriz. En genel haliyle insan varoluşunda iki profilden söz edilebilir: Oyun profili ve uygulama profili. Oyun profili, bir deneyimi içe dönük; uygulama profili ise dışsal sonuçlarına dönük idrak etme durumunu yansıtır. Oyun profili anla ilgili, uygulama profili ise zamanla ilgili varoluş düzeyleridir (Akgündüz, 2013, s.155). Bu kapsamda çocuğun içinde bulunduğu ortamın oyun profiline mi önem verdiği yoksa uygulama profiline mi önem verdiği konusu önem arz etmektedir. Bu konu ebeveyn tutumları ile de yakından ilgili bir konudur. Çocukluk bir kavram olmanın ötesinde bireyin bütün gelişimini etkileyen bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada uygulama ve oyun profillerini ebeveyn tutumları kapsamında değerlendirdiğimizde karşımıza belli başlı ebeveyn tutumları olarak şunlar çıkmaktadır;

Ebeveyn tutumları birçok farklı araştırmacı tarafından ele alınmıştır. Yavuzer yaygın olarak görülen ebeveyn tutumlarını; aşırı koruma, hoşgörü sahibi olma, aşırı hoşgörü ve düşkünlük, reddetme, kabul etme, baskı altına bulundurma, çocuklara boyun eğme ve çocuk ayırma olarak ele almıştır (Yavuzer, 2008akt. Bolattekin, 2014,s.13). Bir başka araştırmacı Yörükoğlu ebeveyn tutum ve davranışlarını; sıkı tutum, gevşek tutum, tutarsız tutum ve demokratik tutum olarak ele almıştır (akt.Bolattekin, 2014,s.13) Baumrind, alana yeni bir bakış açısı getirmiş ve tutumların altında yatan duygu ve davranış kalıplarını birlikte incelemiştir. Baumrind

da ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini; izin verici (aşırı hoşgörölü) tutum, baskıcı (otoriter) tutum ve demokratik (ılımlı-otoriter) tutum olmak üzere modellemiştir (Hale, 2008 akt.Bolattekin, 2014,s.13). Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts ve Dornbusch (1994) ebeveynlik modellerini üzerine yaptıkları araştırma ile ebeveyn tutumlarını otoriter (baskıcı), demokratik, hoşgörölü ve ihmalkâr olarak sınıflandırmışlardır (Hale, 2008 akt. Bolattekin, 2014,s.13). Tüm bu araştırmalar sonucunda ebeveyn tutumlarını; demokratik ebeveyn tutumu, ilgisiz (serbest) ebeveyn tutumu, baskıcı (otoriter) ebeveyn tutumu, aşırı korumacı ebeveyn tutumu, hoşgörölü ebeveyn tutumu, aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumu, reddedici ebeveyn tutumu, dengesiz ebeveyn tutumu olmak üzere sekiz farklı şekilde inceleyebiliriz (Bolattekin, 2014,s.13).

Bu ebeveyn tiplerinden hoşgörölü ebeveyn ve demokratik ebeveyn tutumlarının oyun profiline daha yakın olduğunu düşünebiliriz. Reddedici ebeveyn ve baskıcı ebeveyn tutumlarının ise uygulama profiline yakın olduğunu söyleyebiliriz.

Oyun profilinde ebeveyn kültürel kalıplardan sıyrılmış durumdadır. Kültürel kalıp içinde çocuğun halinden anlama gibi bir değer yoktur (Cüceloğlu, 2017, s.75). Oysaki oyun profilinde önemli olan çocuğun doğal halini anlamak, ona dıştan zedeleyici müdahalede bulunmadan gelişmesine fırsat vermektir. Oyun profiline önem veren ebeveynler için Cüceloğlu'nun ifadesi ile geliştiren anne-baba da diyebiliriz.

Cüceloğlu (2017) kabaca iki kültür grubu gördüğünden bahsetmektedir. Bunlardan ilkinde korku, kaygı ve öfke baskındır. En temel değer güç ve güçlü olmaktır. İkincisinde ise saygı, güven ve şükür duygusu baskındır. Bu ikinci kültürde Cüceloğlu temel değer hakikat ve hakkaniyet olduğunu söyler (s. 65). Birinci kültür grubunda uygulama profili, ikinci kültür grubunda ise oyun profili merkezdedir.

Çocuklar duyularıyla yaşar. Duyusal deneyimler çocuğun dış dünyasını gizli duyusal iç dünyasına bağlar. Duyusal uyaranların başlıca kaynağı doğal çevre olduğu için, duyularını kullanarak doğal çevreyi kendi ortamlarında ve kendi zamanlarında keşfetme ve onunla oynama özgürlüğü, çocukların içsel yaşamının

sağlıklı gelişimi için temel öneme sahiptir. Bu türden kendiliğinden harekete geçen, özerk etkileşimler serbest oyun dediğimiz şeyi tanımlar. Her çocuk çevresiyle etkileşime girerek, potansiyel yetilerini etkinleştirerek ve insan kültürünü yeniden kurarak kendini sınar. Bu süreçte kritik bir etken çevrenin içeriğidir. Zengin, açık bir çevre yaratıcı girişimler için sürekli alternatif seçimler sunar. Katı ve tımar edilmiş bir çevre ise sağlıklı büyümeyi ve bireyin ya da grubun gelişmesini engeller (Louv, 2010, s.80).

Çocuğun içinde bulunduğu aile ortamında, anne- babanın içindeki yaşadıkları toplumun eğitim kalıplarını uygulaması önemli bir konudur. Ayrıca bununla kalmayıp kendi kişilikleriyle de kendi toplum ya da sınıflarının toplumsal kişiliğini temsil etmeleri çocuğun gelişimi açısından önemlidir. Onlar, yalnızca kendileri olmakla –yani toplumun ruhunu temsil etmekle – bir toplumun psikolojik atmosferi ya da ruhu diyebileceğimiz şeyi çocuğa aktarırlar. Dolayısıyla aile, toplumun psikolojik temsilcisi olarak değerlendirilebilir (Fromm, 2008, s.226).

Çocuğun içinde bulunduğu bir diğer ortam da okul ortamıdır. Bu kapsamda okul ortamında çocuğa sunulan profil de büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim örneğinden yola çıktığımızda çocuk gün içinde zamanının önemli bir kısmını okulda çeşitli etkinlikler yaparak geçirmektedir. Gerek öğretmenin tutumu, gerekse öğretmenin kullandığı materyalin özelliği çocukların gelişimi için önem arz etmektedir. Bu noktada okul öncesi dönemin vazgeçilmezleri olan resimli hikâye kitaplarının oyun ve uygulama diğer bir ifadeyle lüks ve ihtiyaç parametreleri açısından incelenmesi anlamlı görülmüştür.

2.4. UYGULAMA VE OYUN TEMALARI BAKIMINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DİLİ

En genel anlamıyla okul öncesi eğitim, çocukların bedensel ve zihinsel gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamayı; onları temel eğitime hazırlamayı; koşulları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklara ortak bir yetişme ortamı sunmayı ve çocukların dili doğru ve güzel konuşmasını sağlamayı amaçlayan sıfır-altı yaşlar arasındaki çocuklara verilen eğitim şeklinde ifade edilebilir (Güneş, 2015, s.259).

Çocukların keşfetmek ve öğrenmek için doğal bir eğilimleri vardır. Öğrenme çok erken yaşlarda başlar ve hayat boyu devam eder. Çocuklar dünyaya geldikleri ilk andan itibaren, daha okula başlamadan çok önce öğrenmek ve keşfetmek için büyük bir heves duyarlar. Etkin bir şekilde çevrelerini keşfederler, iletişim kurmayı öğrenirler ve çevrelerinde gördükleri şeylere dair fikirler oluşturmaya başlarlar (OOEP, 2013, s. 12).

Bu bilgiler ışığında 2013 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Okul Öncesi Eğitim Programında belirtilen okul öncesi eğitimin temel ilkelerine baktığımız zaman karşımıza 9. İlke olarak “Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir” ilkesi çıkmaktadır (OOEP,2013, s. 11).

Oyun, çocuklara en doğal öğrenme ortamı sunmaktadır. Etkin öğrenmenin özellikleri olan unsurlar aşağıda belirtildiği gibi oyunda doğal olarak görülmektedir:

- a. Öğrenme ilk elden, deneyimsel ve etkin olmalıdır.
- b. Çocuklara araştırma ve keşfetme ortamı sağlayacak olanaklar ve mekanlar hazırlanmalıdır.
- c. Çocukların özgürlüğü, kendi başlarına hareket etmeleri ve öğrenme sorumluluğu isteklendirilmelidir.
- d. Öğrenme sürecinde dili kullanma temel unsurdur. Karşılıklı konuşma, çocuğun ilgisi yönünde desteklenmelidir.
- e. Çocuklar sosyal varlıklardır, öğrenme sosyal bağlam içerisinde yer almalıdır (Sevinç, 2009, s.14).

Tüm bu maddeler Okul Öncesi Eğitim Programında şu şekilde belirtilmiştir: “Çocuk oyun aracılığıyla öğrenir, kendini ve içinde yaşadığı dünyayı oyunla tanır ve kendini en iyi oyun sırasında ifade eder, kritik düşünme becerilerini oyun içinde kazanır. Çocuğun dili oyundur; diğer bir deyişle oyun, çocuğun işidir. Programda kazanım ve göstergeler ele alınırken oyunun bir yöntem ve/veya etkinlik olarak kullanılması özellikle önerilmektedir. Oyun aracılığıyla öğrenme bu programın ve okul öncesi eğitiminin ayrılmaz parçası olarak görülmektedir (OOEP, 2013, s.15).

Oyun, okul öncesi dönem çocuğu için çok önemli bir unsurdur. Oyun deneyimi çocuğun dünyayı anlamasına, diğer çocuklara ve yetişkinlere üretken bir şekilde davranmasına, doğru yöntemlerle başkalarının ilgisini çekmesine ve bu ilgiyi korumasına, okula başlamadan önce edinmesi gereken önemli bir beceri olan konsantrasyon yeteneğini zenginleştirmesine, doğal merakını genişletmesine, problem çözmesine ve yaratıcılığına yardımcı olur. Bunların her biri, öğrenme sürecinde ilerlemenin merkezi bileşenleridir (Auerbach, 2008, s.23).

Çoğu kültürde insanlar oyun oynamaya yetişkinlikte de devam eder. Oyun, sorun çözme yeteneklerine büyük katkıda bulunur. Fiziksel bilimciler çocukluklarında makineleri parçalayıp nasıl birleştirdiklerini sıkça anlatır. Öte yandan, yetişkin hayatında yapılan işlerde en yüksek verim, işin oyuna benzediği zamanlarda elde edilir. Kendini bir etkinliğe tam anlamıyla kaptırmak, yani akışın içinde veya sporcuların deyişiyile zonda olmak, o etkinliğin çok eğlenceli olduğunun göstergesidir. Akış, amaçların ve sınırların net bir şekilde belirli olduğu, bununla birlikte yaratıcılığa da pay bırakan, konsantrasyon gerektiren ve aynı zamanda çok çalışılmış aktif deneyimler sırasında meydana gelir. Beceriler ve işin zorluğu arasında bir denge olması, yani görevin ne çok kolay ne de çok zor olması akışın özelliklerinden biridir. Bu tür bir kendini kaptırma, büyük bir sorunu çözmeyi çocuk oyunu kadar kolay hale getirebilir. Çocuğu kendini akışın içinde bulacağı işlerle uğraşmaya teşvik etmek, onun hayat boyu sürecek mutluluğuna katkıda bulunmak için harika bir yoldur (Aamodt ve Wang, 2014, s.160).

Bu bağlamda okul öncesi dönem çocuğunun doğal yapısının oyun profili ile uyumlu olduğunu söyleyebiliriz. Dışardan hiçbir müdahale yapılmadan çocuk serbest bırakıldığı zaman doğal olarak oyun oynama eğilimi ortaya çıkacaktır. Çocuk oyun oynamaktan keyif aldığı için bu eylemi gerçekleştirir. Akgündüz (2013)'ün ifade ettiği gibi “*Oyun, kendi dışında hiçbir amacı olmayan enerji dansı ve merkezden çevreye nedensiz taşma halinde kendinde nihayet gerçekleşimdir*” (s.90) ve okul öncesi dönem çocuğu içten güdümlü bir şekilde oyuna katılmaktadır.

Robert Fulghum (2014) okul öncesi dönemin önemini vurguladığı “Ne Biliyorsam Hepsini Anaokulunda Öğrendim” isimli kitabında düşüncelerini şu cümlelerle aktarmıştır: Anaokulunda öğrendiklerimiz, ömrümüz boyunca, defalarca karşımıza çıkar. Elbette daha karmaşık, daha uzun cümlelerle. Derslerde,

ansiklopedilerde, şirket kurallarında, mahkemelerde, el kitaplarında. Hayat, okulun ilk senesinde bize anlatılanları kavrayıp kavramadığımızı görmek için bizi son nefesimize dek çeşitli sınavlara tabi tutar. Elbette bilmemiz gereken her şeyi, kelime anlamıyla orada öğreniyor değiliz. Ama bu temel bilgileri oradayken kavrayabildiysek ve hayata geçirmeyi başarabildiysek, bilmemiz gerekenlerin geri kalanını daha sağlam temeller üzerine oturtacağız demektir (ss. 16-17). Bu bilgilerin bize oyun profili ile sunulmuş olması önemli bir unsurdur.

Tüm bu bilgiler ışığında okul öncesi dönem ve amaçlı eğitim edimine baktığımızda önemli olan unsurun çocukların öznelliğini korumak olduğunu görürüz. Varoluşçulara göre de eğitimde öznelliği korumak son derece önemlidir. Van Cleve Morris, Varoluşçu bir eğitimi tanımlarken şöyle bir çerçeve çizer; “eğitim; öğrenen kişide yoğun bir bilinç/farkına varma düzeyi oluşturabilmelidir”. Bu çerçevedeki bir eğitimde de bireylerin özgürce, her zaman kendilerini merkeze alarak, yaratıcı olarak seçimde bulunmaları kabul edilmelidir. Yine böyle bir bilinç düzeyi beraberinde kişinin nasıl bir yaşam istediğine ve nasıl bir birey olmayı hedeflediğine de yanıtlar getirecektir. Morris’e göre insan için en uygun eğitim kadın veya erkek kişilerde yaşadıkları dünyada biricik özne olduklarına ilişkin ‘ Varoluşsal bir bilinç’ oluşturan eğitimidir (Guttek, 2011, s. 139).

Akgündüz (2013)’e göre ise “*Bireyin en yalın tanımı, sıfır motivasyon, sıfır tekrar, sıfır taklit olmaktır. Yaşam, nedenler/ihtiyaçlar/motivasyonların aşılması olduğu noktada –lüks haline gelmişse- yaşamdır. İnsan faydalı- faydasız ikileminde değil, ancak fayda/arzu ötesi salt var olma bilinçliliğine ulaştığında, nedensellik çarkına kapılmış motivasyonlu robot olmaktan çıkıp kozmik benliğine/ bireyselliğine uyanmış olmaktadır*”(s.99). Okul öncesi dönemde çocuğa sunulacak olan eğitim dilinin uygulamaya da oyun ağırlıklı olması çocuğun bireysel gelişimini önemli ölçüde etkileyecektir.

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlgili alanyazın tarandığında resimli çocuk kitaplarının farklı açılardan incelendiği görülmüştür. Bu bölümde çocuk kitaplarına dair yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Konar tarafından 2004 yılında yazılan “1995-2002 Yılları Arasında Yayınlanan Okul Öncesi Hikâye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik ve Biçimsel Olarak İncelenmesi” isimli tezde 164 kitap hazırlanan değerlendirme formu ile değerlendirilmiş ve kitapların biçimsel ve içerik özelliklerine bakılmıştır. Değerlendirme formu ile yardım, dürüstlük, iyi-kötü, doğru-yanlış, işbirliği, dayanışma, sevgi, arkadaşlık, aile, girişimcilik, çalışkanlık kavramlarının hikâyelerde yer alıp almadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda her bir kavramın kitaplarda yer alma durumu tablolarla belirtilmiş ve yorumlanmıştır.

Işıtan tarafından 2005 yılında yazılan “Resimli Çocuk Kitaplarının Benlik Kavramıyla İlgili Konuları İçermesi Yönünden İncelenmesi” isimli tez Türkiye’de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili mesajları içerip içermediklerini analiz etmeyi hedeflemiştir. Araştırmada 1980-2003 yılları arasında basılmış 250 kitap incelenmiştir. Araştırmada benlik kavramı genel konuları olarak; akran ve çevre ilişkisi, aile ilişkisi, akademik durum, fiziksel görünüm, korku ve kaygı durumu, mutluluk ve doyum konuları incelenmiştir. Araştırmada genel konu bakımından en fazla işlenen konuların akran ve çevre ilişkileri (%51.2) ile mutluluk ve doyum (%51.1) olduğu, en az ise akademik durum (%11.2) ve fiziksel görünüm (%11.6) olduğu belirlenmiştir .

Özkan Kılıç tarafından 2012 yılında yazılan “ Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi” isimli tezde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan okul öncesi eğitim kitaplarında geçen coğrafi kavramları inceleyip değerlendirmek hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitabı incelenmiş ve bu kitapların%99.2’sinde “yer” kavramına %76.4’ ünde “dolaşım” kavramına, %64.4’ünde “konum” kavramına, %54.8’inde “bölge” kavramına, %31.2’sinde “insan ve çevre kavramına, %7.2’sinde “harita” kavramına rastlanıldığı belirtilmiştir.

Veziroğlu ve Gönen tarafından 2012 yılında yapılan çalışma Türkiye’deki resimli çocuk kitaplarının Millî Eğitim Bakanlığı (M.E.B.)’nın 2006 yılında hazırladığı Okul Öncesi Eğitim Programı’nda, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlediği amaç ve kazanımlar açısından incelenmesini; bu kitaplarla yapılan eğitimin, uygulanan eğitim programını destekleme düzeyinin belirlenmesini amaçlamıştır. Veriler kazanım değerlendirme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın

sonucunda, çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının, programda yer alan 5 gelişim alanına ait 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığı belirlenmiştir.

Dirican tarafından 2013 yılında yazılan “3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi” isimli tezde yazar 135 hikâye kitabını içerdikleri değerler açısından incelemiştir. Araştırmacı, inceleme sonucunda 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik olarak yayımlanan, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, saygı, adalet, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış değerlerine yer verildiği tespit etmiştir. Yazar, kitapların metin kısımlarındaki toplam cümlelerin %28.69 oranında değer ifade ettiğini, resim kısımlarında ise tüm resimlerin %53.04 oranında değer ifade ettiğini belirtmiştir.

Somer tarafından 2015 yılında yazılan “4 -6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarının Prososyal Davranışlar Açısından İncelenmesi” isimli tezde 200 adet kitap öncelikle içerik analizi ile değerlendirilmiş, prososyal davranış içerikleri bulunan 81 adet resimli çocuk kitabına ise söylem analizi uygulanmıştır. Prososyal davranış, başkalarının yararı için dışsal bir ödül beklemeden yapılan eylemlerdir. Araştırmada günlük hayatta ve sosyal çevrede belirli alışkanlıkları edinmeye yönelik olarak temizlik ve düzen konusu; çocukların ebeveynlerinin ve büyüklerinin bilgisi dışında bir davranış sergilediğinde gerçekleşecek olaylar ve sonuçları gibi öğreti niteliğindeki temalara rastlanmıştır. Bu noktada Somer’e göre çocuk kitaplarında, çocuğun isteklerinin değerli bulunduğu ve kararların birlikte alındığı örnek durumlardan ziyade, yetişkinlerin beklentilerini karşılamaya yönelik davranışlara yer verildiği çıkarımı yapılabilir.

Yol tarafından 2015 yılında yazılan “4-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarında Çocukluk Anlayışının İncelenmesi” isimli tezde 200 çocuk kitabı “çocuk kavramı, çocuğun temel gereksinimleri ve yetişkinlerin çocuğa karşı sorumlulukları” kategorilerine göre incelenerek, kitaplarda hâkim olan çocukluk anlayışı ortaya konulmuştur. Yazar araştırma sonucunda kitaplarda yazarların genel olarak “eksik, bağımlı çocuk” imajı ile “minyatür yetişkin” anlayışı ikilemini yaşadıkları; bazı durumlarda yetişkin bakış açısıyla düşünmesi beklenen çocuğun, birçok konuda

yetişkinden bağımsız hareket etmemesi gereken pasif bir imajla yansıtıldığını belirtmiştir. Yapılan incelemede çocuğun özellikleri “çocuklarda istenilen/ istenilmeyen özellikler, çocuklara atfedilen olumlu sıfatlar, çocukluk dönemi ile ilişkilendirilen davranışlar” şeklinde alt kategorilere göre değerlendirilmiştir. Yazar, incelenen çocuk kitaplarında hâkim olan çocukluk anlayışına genel anlamda bakıldığında, kitapların çoğunun çocukluk sosyolojisi alanında ifade edilen toplum içinde hâkim “yetersiz ve gelişmekte olan” perspektifini yansıttığını söylemektedir. (Fern, 2008, s. 31; Cornelissen, 2010, s. 12 akt. Yol, 2015, s.116). Yazara göre çocuğun kendisi ile ilgili durumlarda kararlar alabileceğini, düşünüldüğü kadar hassas ve yardıma muhtaç olmadığını vurgulayarak çocuk için bağımsız, özerk ve yetkin bir profil çizen modern çağın çocukluk anlayışının aksine, incelenen kitapların çoğunda çocuk, yardıma ve yönlendirilmeye ihtiyaç duyan, yetişkin denetimi olmaksızın sağlıklı kararlar alamayan, bakıma ve korunmaya gereksinim duyan “bağımlı, muhtaç” bir anlayışla yansıtılmıştır (Woodhead, 2005, s. 95; Uprichard, 2008, s. 303 akt. Yol, 2015, s.116).

Oğuz Rollas tarafından 2017 yılında yazılan “0-6 Yaş Resimli Çocuk Hikâye Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet İnşası” isimli tezde üç farklı çocuk kitapları serisi kadınlık, erkeklik, annelik, babalık, kız çocuk ve erkek çocuk temsilleri bakımından incelenmiştir. İncelenen serilerde aile sunumu anne, baba, çocuk(lar) ve evcil hayvanlardan oluşmaktadır. Çekirdek aile modeli, kitaplarda örnek olarak sunulan aile yapısını temsil etmektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.45).

Araştırma modeli olarak ise nitel araştırmanın alt dalı olan söylem analizi belirlenmiştir. Okul öncesi döneme ait olan hikâye kitaplarına yönelik doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.217). Söylem analizi modeli kullanılarak okul öncesi dönemde çocuklara okunan resimli hikâye kitaplarında yer alan ifadeler ihtiyaç yanılması yaklaşım bilincinin anlaşılması açısından değerlendirilmiştir.

Bugün Türkçede kullanılan “söylem” kavramı farklı konuşmacılar tarafından en az yedi değişik biçimde kullanılır.

1. Sözbilim, etkili söz söyleme sanatı;
2. Anlatım biçimi, felsefe öğretisi, görüş açısı;
3. Öğreti, kavramsal dizge;
4. Sözlü ya da yazılı anlatım türü, iletişim değerli birim;
5. Anlatım biçimi, biçem;
6. Dil, bakış açısı;
- 7.Sav, görüş (Kocaman,2003, s.5-6 akt. Günay, 2013, s.20).

Başlangıçta “söylem” terimi dilbilimsel bir kavram olarak dilimize girmiş olsa da, günümüz Türkçesinde anlam genişlemesi ile çok yaygın bir alanda kullanılır olmuştur (Günay, 2013, s.20).

Ülkemizdeki dilbilimciler ve yeni oluşmaya başlayan söylem analizi kuramcıları da söylem kavramını Batı'daki tanımlardan yola çıkarak oluşturmaya çalışırlar. Berke Vardar (1998) bu terimi üç değişik biçimde tanımlar:

1.Söz; dilin sözlü ya da yazılı gerçekleşmesi, konuşan bireyin kullanımı. 2. Sözce; bir ya da birçok tümceden oluşan, başı ve sonu olan bildiri. 3. Tümce sınırlarını aşan, tümcelerin birbirine bağlanması açısından ele alınan sözce (Vardar ve dğr.,1998, s.179 akt. Günay,2013, s.21).

Söylem analizi ise konuşma ve metinler aracılığıyla oluşan anlam ürünleri ile ilgilenen geniş kapsamlı sosyal ve kültürel araştırmalar içinde kullanılan bir araştırma yöntemidir (Çelik ve Ekşi, 2008, s.99). Söylem analizi, disiplinler arası bir alandır ve bir bakıma çok sayıdaki bilimin kesişim noktasında yer almaktadır (Günay, 2013,s.11).

Söylem analizi metodolojik ve kavramsal unsurlardan meydana gelen sosyal hayata dair bir perspektif olup, söylem üzerine düşünme (teorik ve meta-teorik öğeler) ve söylemi datalaştırma yolu olarak karakterize edilir (Wood ve Kroger, 2000akt. Çelik ve Ekşi, 2008, s.104).

Çalışmada ayrıca anlamsal içerik analizi tekniği de kullanılmıştır. Anlamsal içerik analizi materyalin içeriğindeki asıl konu alanlarını, boyutlarını, bu alan veya boyutlara giren özel alt alanları ortaya çıkarmak için kategoriler oluşturma işlemidir (Tavşancıl ve Aslan, 2001, s.112). İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.259).

3.2.VERİLERİN TOPLANMASI

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında en az üç yıl mesleki tecrübe sahibi beş öğretmen ile yapılan mülakat sonucu öğretmenlerin önerdiği havuzdan 138 kitap seçilmiştir. En az üç yıl deneyimli öğretmenlerin seçilme nedeni öğretmenlerin alanında uzman durumuna gelmiş olmaları ve sınıf ortamında Türkçe dil etkinliklerinde kitap seçimi konusunda belli bir fikir sahibi oldukları düşüncesidir.

Araştırma kapsamında öğretmenlere araştırmacı tarafından sınıf içinde çocuklara en çok hangi kitapları okudukları sorulmuştur. Öğretmenlerin sınıf içinde okudukları kitapların listesinden oluşan havuzdan belirlenen 138 okul öncesi eğitim kitabı belirlenen kriterlere göre taranarak söylem ve anlamsal içerik analizi yöntemleri kullanılarak verilere ulaşılmıştır.

3.3.VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Araştırmanın ilk aşamasında literatür taramasından toplanan veriler ile teorik temellendirme yapılmıştır. Bunu takip eden ikinci aşamada ise araştırmanın genel ve alt amaçları bağlamında okul öncesi eğitim kitaplarından seçili önermeler üzerinde içerik analizi ve söylem analizi tekniği ile ham veriler işlenmiş verilere dönüştürülmüştür.

Araştırmada okul öncesi eğitim kitaplarında çocuklara aktarılan konunun çocuklara verilme biçimi incelenmiş ve bu kapsamda veri kodlaması yapılmıştır. Verilerin kodlanması sürecinde veri seti okul öncesi öğretmeni olarak iki yıllık deneyime sahip araştırmacı tarafından birkaç kez okunmuştur. Daha sonra ortaya çıkan kodların üzerinde tekrar çalışma yapılmıştır. Veri kodlaması yapılırken kitaplar üç temel kriter üzerinden araştırılmıştır. Bu kriterler ve açıklamaları aşağıda belirtilmiştir.

Yaşamdan almayı vurgulayan ifadelerin olduğu kitaplar çocuklara, araştırmanın birinci bölümünde belirtildiği şekliyle “ihtiyaç”, “uygulama” vurgusunu sunan kitaplardır. Diğer bir ifadeyle bilgiyi doğrudan çocuklara veren hikâye kitaplarıdır. Burada çocuk pasif alıcı durumundadır.

Yaşamdan almak için vermeyi vurgulayan önermelerin olduğu kitaplar içinde karşılıklılık ve koşul anlamı taşıyan ifadelerin olduğu kitaplardır. Bu kitaplarda çocuklara bir şeye ulaşmak isteniyorsa bir şey yapılması gerektiği şeklinde cümleler sunulur.

Yaşama karşılıksız vermeyi vurgulayan önermelere sahip kitaplar ise çocuklara, araştırmanın birinci bölümünde belirtildiği şekliyle “lüks”, “oyun” vurgusunu sunan kitaplardır. Diğer bir ifadeyle bir bilgiyi çocuklara didaktik bir

şekilde öğretme amacı gütmeyen kitaplardır. Bu kitaplarda “hayal gücü” unsuru önemli rol oynamaktadır.

Bu kapsamda araştırmanın birinci alt amacında okul öncesi eğitim kitaplarında yaşamdan alma temalı vurgular araştırılmıştır. Bu alt amaç “ihtiyaç” teması açısından kodlanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt amacında, okul öncesi eğitim kitaplarında yaşamdan almak için verme temalı vurgular araştırılmıştır. Bu alt amaç “karşılıklık” teması açısından kodlanmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacında, okul öncesi eğitim kitaplarında yaşama karşılıksız verme temalı vurgular araştırılmıştır. Bu alt amaç “lüks” teması açısından kodlanmıştır.

Araştırma sırasında her kitap bir birim olarak düşünülmüş ve toplamda 138 birim alt amaçlardaki ifadeler açısından değerlendirilmiştir. Daha sonra belirtilen üç alt amaç birim ve toplam değerler dikkate alınarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Yorumlamalar sırasında söylem analizi tekniği kullanılmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

BİLGİ YÖNETİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA İHTİYAÇ YANILSAMASINA YAKLAŞIM BİLİNCİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA YAŞAMDAN ALMA TEMALI BULGULAR

Bu başlık altında, incelenen okul öncesi eğitim kitaplarının yaşamdan alma bir diğer tanımlamayla ihtiyaç temasını betimleyen ifadeleri ele alınmış ve yorumlanmıştır.

İnsanın benlik mutasyonunda yaşamın anlam ve amacına yüklenen değer önemli bir yer tutmaktadır. Alfred Adler (2017) çocukluktan getirdiğimiz anıların yaşamın anlamında büyük öneme sahip olduğunu şu sözlerle belirtir “erken çocukluk dönemine ilişkin anımsamalar, bir insanın yaşam üslubunun hangi koşullarda geliştirildiğini bize büyük bir açıklıkla gösterir. İki nedenden ötürü erken çocukluk dönemine ilişkin anıların çok ayrı bir yeri vardır. Birincisi, kişinin kendisine ve kendi yaşam koşullarına ilişkin temel yargısını içerir bu anılar; algılamaların ilk özetini, kişinin çevresine ve çevrenin kişiye yönelttiği isteklerin az ya da çok kapsamlı ilk simgesini oluşturur. İkincisi, bu anılar kişinin öznel çıkış noktası, kendisi için tasarladığı yaşam serüveninin başlangıcıdır (s.25).”

Günün önemli bir kısmını okul öncesi eğitim kurumunda geçiren çocuk için anıların inşa edildiği yer olarak sınıf ortamı önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda gün içinde çeşitli oyunlar oynayan, müzik, drama, sanat etkinlikleri gibi etkinlikler gerçekleştiren çocuk, Türkçe etkinlikleri kapsamında okul öncesi eğitim kitapları ile karşılaşmakta, kitapları okuyan öğretmenini dinlerken bir yandan kitabın resimlerini incelemektedir. Bu bağlamda kitabın çocuğa sunduğu dilin ve çocuğun kitaptan algıladığının ne olduğu önemli bir konudur.

Araştırma kapsamında oluşturulan havuzdan seçilen kitaplar üç ana kategori altında incelenmiştir.

Bu kategorilerden ilki “Yaşamdan Alma Temalı” vurguların olduğu kitaplardır. Bu kitaplar geleneksel eğitimin önemli unsurlarını taşımaktadırlar.

Geleneksel eğitim, her tür eğitim çalışmasını yetke ilkesine dayatan ve çocuğu toplumsal çevrenin kurallarına uymaya zorlayan bir eğitim olarak tanımlanabilir (Güneş, 2015, s.170). Geleneksel öğrenme ortamında, öğrencinin bilgiyi daha kolay alması, ezberlemesi ve gerektiğinde tekrar edebilmesi için, ders içerikleri küçük konu başlıklarına ayrılır (Duru, 2014, s.18). Geleneksel öğrenme ortamlarında “öğretmen olmak, bilgiyi kesin bir biçimde tanımlamak, onu baş edilebilir küçük parçalara ayırmak ve etkili bir şekilde bunu öğrenciye aktarmak demektir.” (Zeichner ve Tabachnick, 1981, s.9 akt. Duru, 2014, s.18).

Araştırma kapsamında belirlenen 138 kitap incelendiğinde aşağıdaki verilere ulaşılmıştır.

Tablo 1: Yaşamdan Alma Temasına Sahip Kitapların Birim ve Toplam Değerleri

Yaşamdan Alma		Almak için Verme		Karşılıksız Verme		Toplam	
n	%	n	%	n	%	N	%
25	18.12	64	46.38	49	35.5	138	100

Tablo 1’de belirtilen verilere göre incelenen 138 kitaptan 25 tanesi diğer bir ifadeyle %18.12’si Yaşamdan Alma Temalı vurgular içermektedir.

İncelenen kitaplarda yaşamdan alma temalı önermelere dair örnekler aşağıda verilmiştir.

K5 olarak kodlanan kitap farklı ülkelerdeki çocukları anlatan bir kitaptır. Kitap kahramanı farklı ülkelere gittiğinde kısa ve net birkaç cümleyle o ülkeye ya da o ülkede yaşayanlara özgü değerleri ifade eder, gittiği ülkedeki çocukların farklı özellikleri hakkında bilgi verir. Çizimler bu ifadeleri destekler niteliktedir. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümle gösterilebilir: *“Anladım ki arkadaş edinmek ve onlarla güzel şeyler yapmak için aynı özellikleri taşımak, aynı ırktan olmak veya aynı dili konuşmak gerekmiyor!”* Kahramanın yolculuk sırasında edindiği deneyimin okuyucuya ve dinleyiciye net olarak sunulmuş olması bilgi vermeye yöneliktir. Kitap çocukların gelişimine uygun bir şekilde

yazılmıştır. Okul öncesi dönemde farklı kültürlerin anlaşılmasına yönelik etkinlikler yapılırken bu kitaptan yararlanılabilir.

K7 olarak kodlanan kitap okuyucuya, dinleyiciye bedeni korumak hakkında bilgi vermektedir. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Hasta ya da mutsuz olduğumuzda yemek yemek ya da uyumak istemeyebiliriz. Bu tür durumlarda büyükler önce bizi dinlemeli ve anlamaya çalışmalı. Çünkü biz çocuklar bütün problemlerimizi anne, baba ve öğretmenlerimizle paylaşabileceğimizi biliyoruz.”* Bir durum karşısında nasıl davranılacağı hakkında net bilgi veren bu cümleler yaşamdan alma ifadesine örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

K13 olarak kodlanan kitap bir ressam hakkında bilgi vermektedir. İçindeki cümleler net ve anlaşılır bir biçimde okuyucuya sunulmuştur. Kitabın sonunda sanatçının biyografisine ve tarzına dair bilgilere yer verilmiştir. Kitap hitap edilen yaş grubuna uygun anlatıma sahiptir. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Bir ressam arkadaşımı anlatmak istiyorum sizlere. Adı Edgar Degas. Sınıfımızdaki bütün balerinlerin resmini yapan, biraz aksi bir sanatçı. Biz bale okuluna geldiğimizde, Edgar çoktan orada olur. Yanında daima tuvaleri, boyları, pastelileri ve dosyası bulunur”.* Bu cümleler okuyucuya ve dinleyiciye var olan bir durumu anlatmakta ve net bilgi vermektedir. Kitabın içindeki resimler anlatımı destekler niteliktedir. Çizimler ağırlıklı olarak bale okulunda geçmektedir. Çizimlerde ressamın yaşadığı döneme uygun olarak giyinmiş insanlar bulunmaktadır. Farklı dönemlerde yaşamış ressamlar ve sanat akımları hakkında bilgi vermek için yapılan etkinlikler sırasında bu kitap okul öncesi çocuklarına okunabilir.

K16 olarak kodlanan kitap itfaiyeciler hakkında bilgi vermektedir. İtfaiyecilerin giydiği kıyafetler, kullandıkları araçlar görsellerle desteklenerek anlatılmaktadır. Kitapta bir yangın sırasında itfaiyecilerin neler yaptığı da anlatılmaktadır. Ayrıca kitabın sonunda itfaiye sözcüklerine ve yangın güvenliği için yapılmaması gerekenleri bildiren ifadelere de yer verilmiştir. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“İtfaiyeciler*

alıştırma yaparken, acil bir durumda yapmaları gereken şeyleri çalışırlar. Bugün merdivenle kurtarma işlemini çalışacaklar. İlker, cansız mankeni sedyeyile aşağıya indirmeye yardım ediyor. Mahir ve Aslı da merdiveni dengede tutuyor”. Bu cümleler okuyucuya ve dinleyiciye var olan bir durumu anlatmakta ve net bilgi vermektedir. Kitap okul öncesi çocuklarına uygun bir şekilde yazılmıştır. Mesleklere yönelik etkinliklerin yapıldığı zamanlarda çocuklara bilgi vermek için okunabilecek bir kitaptır.

K19 olarak kodlanan kitap bir ablanın kardeşi ile paylaştıklarına örnek olan cümleler içermektedir. Kitapta abla anneye kardeşi ile neleri paylaşması gerektiği hakkında çeşitli sorular sorar. Paylaşmak üzerine yazılan kitapta yaşamdan alma temalı ifadelerle örnek olarak şu cümleler verilebilir: *“Ayıcığımı çok seviyorum ama bebek de onu istiyor. Annem ‘paylaş’ dedi ben de paylaştım. Sayı yapbozumu çok seviyorum ama bebek de onu istiyor. Annem ‘paylaş’ dedi... Annem bizi kucaklamaya geldi. Biz de onu kucaklamak istedik. Annemizi paylaşmalı mıyız? Paylaştık.”* Bu cümleler okuyucuya, dinleyiciye paylaşmak ile ilgili fikirler vermektedir.

K22 olarak kodlanan kitap annelik hakkında bilgi veren bir kitaptır. Kitabın sonunda yer alan dizinde bazı kavramlar hakkında bilgi verilmektedir. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Hepimizin bir anneye ihtiyacı vardır. Aksi halde doğamazdık. Anneler, dünyaya yeni yaşamlar getirir. Dünyadaki en büyük anneler mavi balinalardır. Kedilerin bir seferde pek çok bebeği olur. İnsan annelerse, bebeklerini dokuz ay boyunca karınlarında taşırlar. Gelincik anneler her türlü numarayı bilirler. İnsanlar, kurt yavruları ve daha pek çok bebek, anneleriyle oyun oynayarak öğrenir.”* Bu cümleler annelik hakkında okuyucuya ve dinleyiciye bilgi vermektedir. Kitapta bilgi veren net cümlelerin olması yaşamdan alma temasını göstermektedir.

K23 olarak kodlanan kitap ülkesinde savaş olan, annesi ve kardeşi ile birlikte bu savaştan kaçan bir çocuğun dilinden yazılmış bir kitaptır. Çocuk ülkelerinden kaçıp başka bir ülkeye giderken başlarından geçenleri net bilgilerle anlatmaktadır. Kitapta yaşamdan alma temasına örnek olarak şu cümleler verilebilir: *“Hiç gitmek istemiyorduk. Ama annem bunun müthiş bir macera olacağını söyleyip duruyordu. Sahip olduğumuz her şeyi bavullara koyduk ve tanıdığımız herkese veda ettik.*

Görülmek için gece yola çıktık ve günler boyunca gittik. Uzaklaştıkça daha fazlasını arkamızda bırakıyorduk. Sonunda sınıra ulaştık. Önümüzde kocaman bir duvar vardı ve onu tırmanıp geçmemiz gerekiyordu. Ama hayır! ‘Sınırı geçme izniniz yok. Geri dönün’ diye bağırdı öfkeli muhafız.” Bu cümleler okuyucuya ve dinleyiciye savaş hakkında fikir veren cümlelerdir.

K24 olarak kodlanan kitap okuyucuya ve dinleyiciye çocuk hakları hakkında bilgi veren bir kitaptır. Kitap bir çocuğun ifadeleri ile yazılmış cümlelerden oluşmaktadır. Kitapta bilgi veren cümleleri taşıyan yaşamdan alma temalı ifadelerle sahip cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Şiddetin hiçbir biçimine maruz kalmama, çocukluğumu kimse ama hiç kimse istismar etmeden yaşama hakkına sahibim. Okul yerine işe gitmeye karşı çıkma hakkına sahibim...Oyun oynamaya, yaratıcılığımı ortaya koymaya, hayal etmeye, yüzümü şekilden şekle sokarak komiklik yapmaya, hoplayıp zıplamaya hakkım var...Bu hakların hepsine sahip olmaya hakkım var, çünkü ülkem 192 ülkeyle birlikte Uluslararası Çocuk Hakları Anlaşması’ni imzaladı. Çünkü ben çocuğum!*

K25 olarak kodlanan kitap kendini öfkeli hissedenen bir çocuğu anlatmaktadır. Çocuk, öfke duygusunu hissettiği zaman nasıl hissettiğini ve nasıl davranmak istediğini okuyucuya ve dinleyiciye anlatmaktadır. Sonra da öfkesini yenmek için neler yapabileceği hakkında okuyucuya ve dinleyiciye bilgi vermektedir. Özellikle dürtüsel hareketleri olan çocuklara yardımcı olabilecek ifadelerle ve görsellere sahip olan bu kitap okul öncesi için uygun bir dille yazılmıştır. Kitapta yaşamdan alma temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“ Öfkeli olduğum zaman, kalbim her zamankinden daha hızlı atıyor. Vücutumu ateş basıyor ve başım bir domates gibi kızarıyor. Ya da bedenim kaskatı kesilip yüzüm duvar gibi bembeyaz oluyor. Buz gibi olup yumruklarımı sıkıyorum. Bazen öfke vücuduma yavaşça yayılıyor. Önce biraz kızgınlık hissediyorum, sonra bu kızgınlık gitgide büyüyor, ta ki şiddetli öfkeye dönüşene kadar.”* Bu cümleler öfke duygusunun ne olduğu hakkında okuyucuya ve dinleyiciye bilgi vermektedir.

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi yaşamdan alma temalı vurguların olduğu kitaplar dışsal öğeleri ile ön plandadır. Bir diğer ifade ile okuyucu, dinleyici bilgiye yazarın aktarımı ile ulaşır. Okul öncesi dönem için bakıldığında bu kitaplar önemli bir yere sahiptir. Çünkü çocuklar bu kitaplarda aktarılan bilgiler ile

zihinlerinde yeni bağlantılar kurabilme imkânına kavuşur. Okul öncesi gibi kritik dönemde bu bilgilere görsellerle karşılaşmak önemlidir. Ama burada önemli olan unsur bilgi verirken düşünme ve yaratıcılık zekâsını hadım etmemektir. Yaşamdan alma temalı vurguların olduğu kitaplar okul öncesi dönemin önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu kitaplar sayesinde çocuk bir konu hakkında daha doğru bir şekilde şema oluşturabilmektedir. Bu kitapların belli bir plan içerisinde çocuklara sunulduğu zaman çocuğun bilişsel ve dil gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aksi takdirde çocuğa sunulan her kitabın yaşamdan alma temalı vurgular içeren kitaplar olması durumunda dış nedenselliğe ayrıntılı yüklenme hedefi güden öğretisel eğitim unsurları artar. Bu durumda çocuğun doğuştan getirdiği oyun profilini, düşünme ve yaratıcılık zekâsını olumsuz etkilenir.

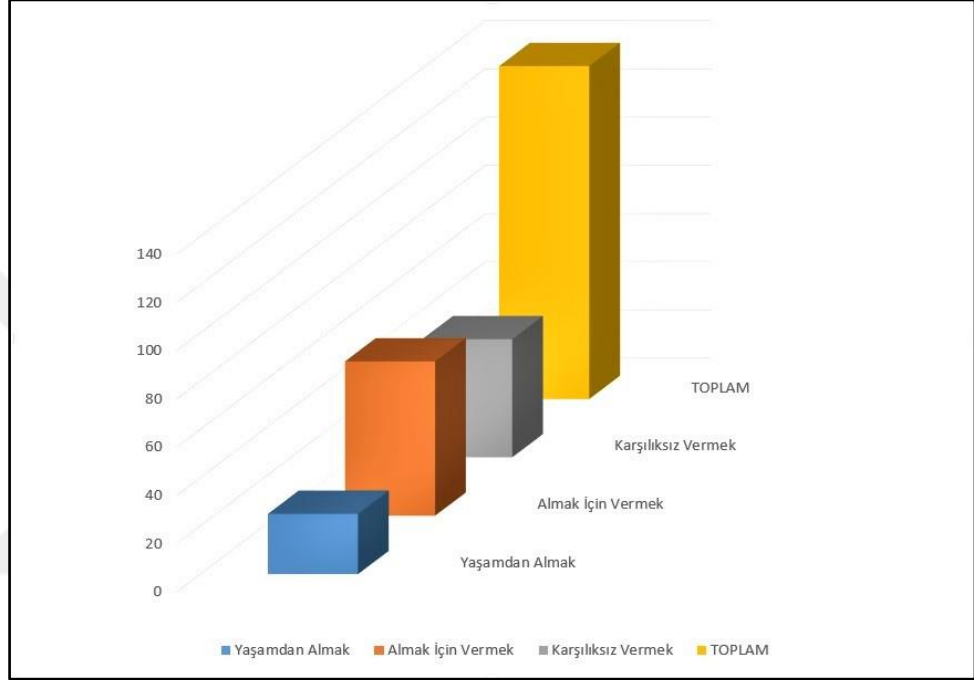
Bu noktada Akgündüz (2013) , dış nedenselliği ayrıntılı yüklenme hedefi güden öğretisel eğitimde, dönüştürücü gücün zayıf kalacağını, hatta bu eğitimin daha yoğun bir cehaleti beraberinde getireceğini, çünkü nesnelere bildikçe mutsuzluğun/ öğrenilmiş çaresizliğin artacağını söylemektedir (s.212). Bu bağlamda yaşamdan alma temalı vurguların olduğu kitaplarda dönüştürücü öge zayıftır. Dönüştürücü öğenin zayıf olması içsel dinamiklerin eğitimde istenilen yeri alamamasına ve öznel uyanışın gerçekleşmesinin sekteye uğramasına yol açar. Akgündüz'e göre eğitimde aslanan öznel uyanıştır (Akgündüz, 2014, s.11).

Okul öncesi hikâye kitaplarının nitel analizinin yapıldığı bir diğer çalışmada Oğuz Rollas (2017) konuyu toplumsal cinsiyet üzerinden araştırmıştır. Çalışmada hikâyelerdeki kız çocuk, erkek çocuk, anne, baba karakterlerinin toplumsal iş bölümü konumları, tavır, duygu, eylem temsilleri, toplumsal yapılarda görev ve özellikleri, kıyafet, beden dili konumlandırmaları ile hikâye kurgularındaki cinsiyetlerin birbirlerine karşı konumları, karakter betimlemeleri, farklılıkları, hikâye kurgusunun kuruluş biçimindeki rolleri, zaman ve mekân bağlamı söylem analizi yöntemi kullanılarak tartışılmıştır (s.82).

Okul öncesi dönem etkinliklerine dair yapılan bir diğer çalışmada Can (1990)'ın çalışmasıdır. Can, 90'lı yıllarda çocuklar tarafından sevilerek izlenen Susam Sokağı Programı'nı içerik ve biçim yönünden incelemiştir. Çalışmada Susam Sokağı Programı bilişsel gelişim hedefleri, sosyal gelişim hedefleri ve sağlık gelişim hedefleri bakımından incelenmiştir. Can'ın çalışması ağırlıklı olarak çocuğun bilişsel

gelişimine yönelik olarak yapılmış bir çalışmadır. Can'ın çalışmasındaki içerik çözümlenmeleri okul öncesi dönem için önem taşıyan çözümlenmedir.

Şekil 1 : İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları

4.2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA ALMAK İÇİN YAŞAMA VERME TEMALİ BULGULAR

Bu başlık altında, incelenen okul öncesi eğitim kitaplarının almak için yaşama verme bir diğer tanımlamayla karşılıklılık temasını betimleyen ifadeleri ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamında oluşturulan havuzdan seçilen kitaplar üç ana kategori altında incelenmiştir. Bu kategorilerden ikincisi “Almak İçin Yaşama Verme Temalı” vurguların olduğu kitaplardır.

Tablo 2:Almak İçin Yaşama Verme Temasına Sahip Kitapların Birim ve Toplam Değerleri

Yaşamdan Alma		Almak İçin Verme		Karşılıksız Verme		Toplam	
n	%	n	%	n	%	N	%
25	18.12	64	46.38	49	35.5	138	100

Tablo 2’de belirtilen verilere göre incelenen 138 kitaptan 64 tanesi Almak İçin Yaşama Verme Temalı vurgular içermektedir.

İncelenen kitaplarda almak için yaşama verme temalı önermelere dair örnekler aşağıda verilmiştir.

K31 olarak kodlanan kitap yemek seçme üzerine yazılmış bir kitaptır. Kitabın kahramanı çocuk sofraya oturduğu zaman yemek istemediği bir yemekle karşılaşmaktadır. Önce annesi sonra öğretmeni o yemeğin faydalarını çocuğa anlatmaktadır. Kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Gözü en sevdiği arkadaşına takıldı. Bamyayı iştahla yiyordu. O sevdiğine göre belki Ali de sevebilirdi. Neden olmasın? Böylece Ali bamyadan biraz tattı. Yemeğini bitirdiği için artık tatlı yemeye de hak kazanmıştı.”* Bu ifadelerde Ali, en sevdiği arkadaşı yemeği yediği için bamyanın tadına bakma isteği duymuştur. Ayrıca kitapta Ali’nin tatlı yiyebilmesinin koşulu olarak yemeğini bitirmesi sunulmuştur. Kitap okul öncesi döneme uygun bir dille yazılmış ve çizimler anlatılanları destekler nitelikte çizilmiştir.

K45 olarak kodlanan kitap annesi ile alışverişe giden Dila isimli bir kız çocuğunun çok istediği bir oyuncuğu almak istemesini anlatmaktadır. Dila oyuncuğu çok istemekte fakat annesi o oyuncuğu alabilmek için yeterli paralarının olmadığını söylemektedir. Dila oyuncuğu izinsiz bir şekilde alır fakat sonra hatasını fark ederek oyuncuğu yerine bırakır. Kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Annesi, ‘Dilacığım bugün yanımda fazla para yok, param olunca ancak sana bu bebeklerden alabilirim,’ dedi... ‘Sabretmek ve bir şeyleri elde etmek için beklemek ve para biriktirmek çok güzel duygulardır Dilacığım. İnsanlar istediği her şeyi anında elde ederlerse bir süre sonra her şeyden de çabucak sıkılırlar.’* Bu ifadeler koşul bildiren ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

K52 olarak kodlanan kitap toplum içinde görgü kurallarına uymanın önemini anlatmaktadır. Kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Sen de çevrende, mağazalarda, restoranlarda, yani toplum içindeki her yerde görgü kurallarına uyabilirsin. Görgülü davrandığında insanların da sana nazikçe karşılık verdiğini göreceksin.”* İnsanların nazikçe karşılık vermesinin koşulu olarak görgü kurallarına uymak belirtilmiştir. Okul öncesi döneme uygun olarak yazılmış kitabın çizimleri de anlatılanları desteklemektedir.

K57olarak kodlanan kitap istenilen bir durum karşısında teşekkür etme davranışına örnekler veren ifadelerin yer aldığı bir kitaptır. Kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Elinde oltasıyla Porsuk göründü kapıda ‘Merhaba’ dedi onlara. ‘Bakın neler getirdim yanımda!’ Görünce oltaya takılı balıkları çok sevindi Tombik Ayı, Porsuk ne çok balık tutmuştu. Herkes çok mutlu olmuştu. ‘Teşekkür ederiz!’ dedi Tombik Ayı neşeyle.”* Kitapta mutluluğun kaynağı olarak Porsuk’un tuttuğu balıklar gösterilmiştir ayrıca teşekkür etme davranışı farklı durumlarda tekrarlanmaktadır. Nezaket kurallarının öğretilmesi sırasında kullanılacak kitabın çizimleri de anlatılanları desteklemektedir.

K61 olarak kodlanan kitap kendisini timsah zanneden ve suyu sevmeyen Arnıld isimli bir ejderha hakkındadır. Yedi timsah kardeşinin suyu sevdiğini gören Arnıld yalnız kalmamak için suyu sevmemesine rağmen kardeşleriyle zaman geçirmek için can simidiyle suya girmeye karar verir. Karşılıklılık ifadesi taşıyan bu durum kitapta şu cümlelerle belirtilmiştir: *“Arnıld yüzmeyi hiç sevmiyordu. Kardeşleri bütün gün yüzmeye kulübünde oynarken Arnıld uzaktan onları izliyordu. Arnıld, yüzmeye kulübünü de sevmiyordu. Arnıld neyi mi seviyordu? Ağaçlara tırmanmayı ve dallarda sallanmayı! Ama Arnıld tek başına oynamaktan çok sıkılmıştı. Bütün gece düşünüp taşındı. Kardeşleriyle oynayabilmenin bir yolu olmalıydı... Birden aklına bir fikir geldi: Can simidi! Bu cümleler almak için yaşama verme temasına uygun cümleler olarak karşımıza çıkmaktadır.*

K64 olarak kodlanan kitap bir kelebeğe yardım eden Elmer isimli bir fil hakkındadır. Kelebek Elmer’a teşekkür eder ve şu cümleleri kurar: *“Ben delikteyken dal önüme düştü. Belki bir gün sana olan borcumu ödeyebilirim.”* Elmer’ın yaptığı

yardıma kelebek karşılıklılık duygusu ile cevap vermektedir. Elmer ise kelebeğin ona yardım etmesini gerektirecek bir durum olmayacağını düşünerek kendi kendine şöyle söyler: *“Fil kurtaran bir kelebek... Hiç güleceğim yoktu!”* Fakat kitabın ilerleyen sayfalarında Elmer da yardıma ihtiyaç duyar ve kelebeği çağırır. Kelebek yardıma gelir. Bu durum karşılıklılık ifadesini okuyucuya ve dinleyiciye sunmaktadır.

K65 olarak kodlanan kitap, güzel sır ve kötü sır karşılaştırması yapmakta ve çocuklara sorular sorarak kitabın okunması sırasında çocukların aktif katılımına imkan vermektedir. Kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Kötü sırların seni içten içe üzen şeyler olduğunu biliyor muydun? Bu tür sırlar seni bazen çok endişelendirebilir. İyi hissetmenin ve tekrar mutlu olmanın tek yolu, bu sırrı bir büyüğüne anlatmaktır.”* Bu ifadelerde bir koşul sunulmuştur. Okuyucuya ve dinleyiciye kötü sırların getirdiği endişeden kurtulmanın koşulu aktarılmıştır. Bir eylem yapılarak karşılığında ne elde edilebileceği bildirilmiştir. Kitap okul öncesi çocuklarına uygun bir dille yazılmıştır. Kitaptaki çizimler de yazılanları destekler niteliktedir.

K71 olarak kodlanan kitap Sevgi Canavarı'nın yaşadığı Şirince Kasabası'nda gerçekleşen hediye günü hakkındadır. Kitapta hediye günü *“herkesin, en sevdiği kişiye, çok güzel bir hediye vererek sevgisini gösterdiği gün”* olarak ifade edilmiştir. Bir diğer ifadeyle sevgiyi göstermenin koşulu olarak hediye vermek sunulmuştur. Ayrıca kitapta geçen şu cümleler de karşılıklılık ifadeleri olarak karşımıza çıkmaktadır: *“Alışveriş zamanı! Tüm dükkânlarda, birbirinden gösterişli, yüzlerce hediye vardı. Sevgi canavarı, hediye için en doğru yere gelmişti ama en güzel ve pırlıtlı hediyelerin pahalı olabileceğini anlamıştı. Hem de çok pahalı! Harçlık kavanozunda yeterli parası yoktu. Yazık! Zavallı canavarçık.”*

Kitap K72 olarak kodlanan kitap hiç hata yapmayan Betül isimli bir kız hakkındadır. Kitapta Betül'ün günlük yaşamından örnekler verilirken yaptığı işleri hiç hata yapmadan nasıl yaptığı üzerinde durulur. Betül hiç hata yapmamak için çok çaba sarf etmektedir. Bir gün okuldaki gösteri sırasında bir hata yapar ve ondan sonra hayatı değişir. Hata yaptığı için hayatının değiştiğini belirten cümleler şunlardır: *“Bir hata yapmıştı Betül. Oysa bugüne kadar hata yaptığını gören yoktu. Ve bu büyük bir hataydı! Müzik durdu. Betül kalakaldı. Ne yapacaktı şimdi? Ağlamak? Sahneden kaçmak? İzleyiciler de donup kalmıştı. Hiç Hata Yapmayan Kız'ın hata yapmış*

olduğuna inanamıyorlardı. Onlar da ne yapacaklarını bilemez haldeydi...Betül önce gülümsedi. Sonra gülümsemesi kıkırdamaya dönüştü. Ardından kahkahalarla gülmeye başladı...O gece Betül, daha önce hiç olmadığı kadar uzun ve huzurlu uyudu.”

K77 olarak kodlanan kitap okula gitmek istemeyen bir yavru rakunun hikâyesini anlatmaktadır. Özellikle okulun ilk günlerinde annelerinden ayrılmak istemeyen çocuklara okunabilecek kitapta almak için yaşama verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Anne Rakun yavrusunun sol elini tuttu, incecik parmaklarını bir yelpaze gibi açtı. Öne doğru eğilerek Minik Rakun’un avucunun tam ortasını öptü. Minik Rakun annesinin öpücüğünün elinden koluna, oradan da yüreğine ulaştığını hissetti. Kadife gibi siyah maskesi bile özel bir sıcaklıkla titreşti. Anne Rakun yavrusuna gülümseyerek, “Şimdi” dedi, “ne zaman kendini yalnız hissedersen ve birazcık evdeki sevgiye ihtiyaç duyarsan, elini yanağına bastır ve şöyle düşün: ‘Anne seni seviyor. Anne seni seviyor.’ Bu öpücük yüzüne atlayacak ve içini sevimli, sıcacık düşüncelerle dolduracaktır.”* Anne Rakun Yavru Rakun’a kendini yalnız hissetmesi durumunda ne yapacağını söylemektedir. Yavru Rakun yalnızlığını gidermek için annesinin öpücük kondurduğu elini yanağına bastırmaktadır. Kendini yalnız hissetmemesinin koşulu olarak avuçtaki öpücük sunulmuştur. Kitaptaki çizimler anlatılanları desteklemektedir.

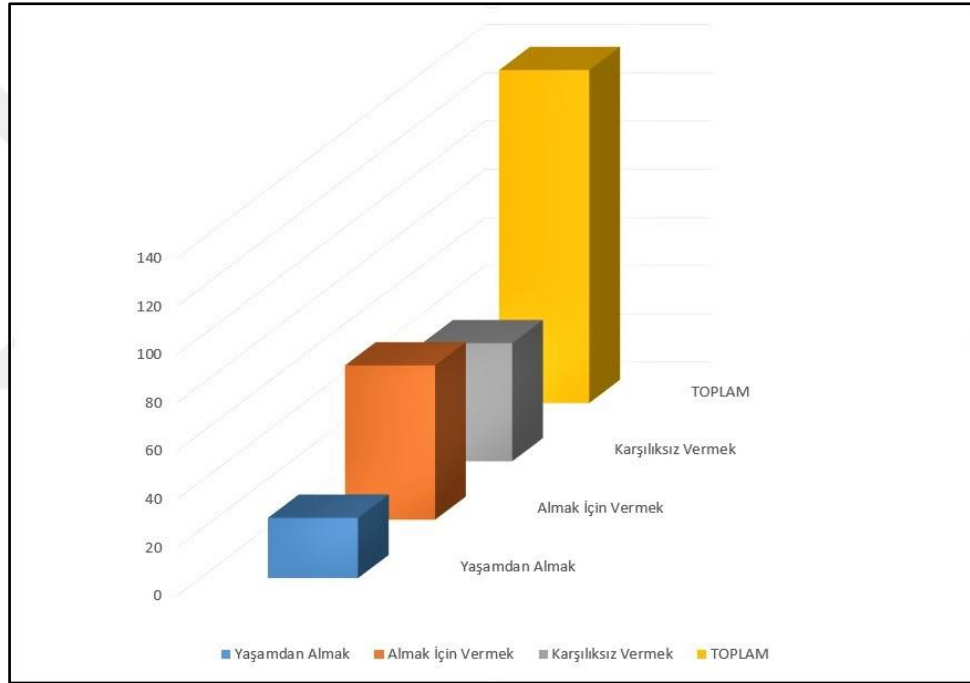
K90 olarak kodlanan kitap doğduğunda çok minik olan Nohutçuk isimli bir çocuk hakkındadır. Kitapta Nohutçuk okula başlayana kadar minik olması bir sorun olarak yansıtılmamıştır. Nohutçuk’un sevdiği şeyler anlatılmaktadır. Fakat şu cümleler kitapta karşılıklılık ifadelerinin güçlü olduğu cümleler olarak karşımıza çıkmaktadır: *“Okula başladığı zaman, ne kadar küçük olduğunu anladı. Sırada oturmak için çok küçük, flüt çalmak için çok küçük, spor yapmak için çok küçüktü. Tabacağı için bile çok küçüktü. Nohutçuk teneffüslerde hep yalnız başınaydı.Bütün zamanını çizim yaparak geçiriyordu. ‘Zavallı küçük Nohutçuk büyüyünce ne olacak acaba?’ diye düşünüyordu öğretmeni.”* Nohutçuk’un öğretmenin böyle düşünmesinin sebebi olarak Nohutçuk’un arkadaşlarından küçük olması sunulmuştur.

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi almak için yaşama verme temalı vurguların olduğu kitaplar koşulluluk öğeleri ile ön plandadır. Akgündüz (2013)’e

göre koşul, eğitsel deneyimde herhangi bir kalitenin öncelenmesi, karşıt kalitenin baskılanması ve buna bağlı olarak insanda suçluluk psikozunun yaratılması anlamına gelmektedir (s.229).

Özellikle okul öncesi dönemde toplumsal kuralları, görgü kurallarını, sınıf kurallarını anlatmak elbette ki önemlidir. Fakat bu anlatımın nasıl yapılacağı hassas bir konudur. Bu unsurları anlatmak için ağırlıklı olarak koşulluluk ifadelerinin yer aldığı kitapların seçilmesinin çocukların özgür düşünme ve bireyselleşme unsurlarını olumsuz etkileyebileceği düşünülebilir.

Şekil 2: İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları

4.3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KİTAPLARINDA YAŞAMA KARŞILIKSIZ VERME TEMALİ BULGULAR

Bu başlık altında, incelenen okul öncesi eğitim kitaplarının yaşama karşılıksız verme bir diğer tanımlamayla lüks temasını betimleyen ifadeleri ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Yaşama karşılıksız verme temalı vurguların olduğu kitaplar oyun profilinde yazılmış kitaplar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sartre (2009)'a göre, bir oyun, ilk

kaynağı insan olan, ilkelerini insanın kendisinin koyduğu ve konuşan ilkelere uyanlardan başkaca sonuçları olamayan bir etkinlikten başka nedir ki? Bir insan kendini özgür olarak kavradığı ve özgürlüğünü kullanmak istediği andan itibaren, esasen içi ne kadar daralmış olursa olsun, etkinliği oyun türündedir. Oynayan insan, kendini bizatihi eyleminin içinde özgür olarak keşfetmeye koyulurken, bir dünya varlığını sahiplenme kaygısını hiçbir biçimde taşıyamaz. (s. 682). Bu bağlamda yaşama karşılıksız verme temalı vurguların olduğu kitaplar okuyucuya ya da dinleyiciye sadece bilgi vermek amacıyla yazılmazlar. Bu kitaplarda özgür düşünme ve oyun ön plandadır.

Akgündüz (2013)'e göre hiçbir doğal kalite, sonradan yaratılamaz. Sadece uygun iklim oluştuğunda kendiliğinden gerçekleşir ve biçimlenir. Bu nedenle her tür amaç, daima erişimin engelidir. Öncelikli olan bilinçteki büyümedir. Varlığı dönüşmeden bilgisi değişen insan, kaçınılmaz biçimde maskelenme yoluna gider (s.211). Varlığın dönüşmesinde ise “*lüks*” eğitimin önemi büyüktür. “*Lüks*” eğitimi insan yavrusunun doğuştan getirdiği oyun profilini koruyan eğitim olarak da ifade edebiliriz. Oyun profilini koruyan kitaplara örnek olarak ise yaşama karşılıksız verme temalı kitapları verebiliriz. Bu kitaplarda ön planda olan öge net bir tanım vermek ya da bir koşul sunarak çocuğa karşılıklılık vurgusu yapmak değildir. Bu kitaplarda öncelikli olan unsur hayal gücüdür.

Araştırma kapsamında oluşturulan havuzdan seçilen kitaplar üç ana kategori altında incelenmiştir. Bu kategorilerden üçüncüsü “Yaşama Karşılıksız Verme Temalı” vurguların olduğu kitaplardır.

Tablo 3: Yaşama Karşılıksız Verme Temasına Sahip Birim ve Toplam Değerleri

Yaşamdan Alma		Almak İçin Verme		Karşılıksız Verme		Toplam	
n	%	n	%	n	%	N	%
25	18.12	64	46.38	49	35.5	138	100

Tablo 3’de belirtilen verilere göre incelenen 138 kitaptan 49 tanesi Yaşama Karşılıksız Verme Temalı vurgular içermektedir.

K96 olarak kodlanan kitap bir farenin yaşadığı bir durumu anlatmaktadır. Fare içinden gelerek fotoğraf çekme eylemine başlamaktadır. Yapılan eylemin içten güdümlü olması yaşama karşılıksız verme teması bakımından önem taşımaktadır. Kitapta yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Milo ailesinin fotoğraf albümüne bakarken aklına harika bir fikir geldi. Sadece kendi çektiği fotoğraflardan oluşan bir fotoğraf albümü yapmak! Bu gerçekten harika bir fikirdi. Hemen fotoğraf makinesini kaptı ve işe koyuldu.”* Kitapta Milo fotoğraf çekerek kendi fotoğraf albümünü oluşturmaktadır. Kitaptaki resimler anlatılanlara uygun olarak çizilmiştir.

K106 olarak kodlanan kitap derin dondurucudan kaçan bir bezelyenin yaptıkları ve kaçak bezelyenin peşine düşen süper patates hakkındadır. Kitapta bezelye derin dondurucudan kaçtıktan sonra içinden geldiği gibi oyun profilinde hareket etmektedir. Buna örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Bir gece vakti, süpermarkette çit çıkmazken, tuhaf bir şey oldu. Şangır şungur, çat pat! Dondurucudan bir şey hızla dışarı kaçtı. Küçük, yuvarlak ve yeşil bir şey. Bela açmaya bayılan, yaramaz mı yaramaz bir şey. Çok geçmeden... Havuç ‘İmdaat!’ diye bağurmaya başladı. ‘Biri beni buraya yapıştırdı!’, ‘Olamaz!’ diye bağırdu brokoli, ‘Biri yüzümü boyamış!’, ‘Ihmmmm!’ diye sesler çıkardı çaresiz salatalık.”* Kitabın ilerleyen bölümlerinde süper patates de oyun profilinde hareket ederek kaçak bezelyeyi yakalar.

K111 olarak kodlanan kitap patisine kıymık batan Maya isimli bir köpek hakkındadır. Kıymık yüzünden köpek kendini mutsuz hissetmektedir. Endişeli bir şekilde yolda yürürken arkadaşlarına rastlamaktadır. Arkadaşları sırası ile şu cümleleri kurmaktadır: *“ ‘Selam Maya’ dedi Fülül. ‘Haydi gidip biraz bisiklet lastiği kemirelim!’... Köşeyi dönünce, Maya’nın karşısına Reks çıktı. ‘Hey Maya!’ diye seslendi Reks, ‘Biraz çöp kutusu karıştırmaya ne dersin?’... ‘Maya’ diye havladı Ponçik. ‘Yeni bir çiçek tarhi buldum. Hadi gidip biraz eşeleyelim!’... ‘Merhaba Maya’ dedi Sofi, ‘kedi kovalayalım mı?’ ”* Bu cümlelerde belirtilen ifadeler içten güdümlü ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır bu da bizi oyun profiline götürmektedir. Kitabın çizimleri anlatımı destekler niteliktedir.

K112 olarak kodlanan kitap şehirdeki son parkın kapanacağını öğrenen ve bu durum karşısında üzülen dört çiçek hakkındadır. Dört arkadaş çiçek, parkın

kapanmasını istemez ve gönüllü bir şekilde parka ulaşip etrafa ışıklarını, tohumlarını ve muhteşem kokularını saçmak isterler. Kitapta parka ulaşmadan önce başlarından geçenler anlatılmaktadır. Kitapta geçen şu cümleler yaşama karşılıksız vermeye örnek cümleler olarak karşımıza çıkmaktadır: “ ‘Parka giden kestirme bir yol mutlaka olmalı’ dedi Gelincik, ‘pes edemeyiz.’ ‘Peki ama, nasıl gideceğiz?’ diye sordu Nergis. Tam o sırada, rüzgarın havalandırdığı kocaman bir poşet yanlarından geçiyordu. ‘Hey, bakın!’ diye bağırdı Sümbül, ‘Herkes şu balona tutunsun!’ Balonla uçmak çok ama çok eğlenceliydi.” Çiçekler poşeti balon gibi kullanarak yaratıcı zekâlarını kullanmışlardır.

K113 olarak kodlanan kitap kuzen olan iki fil hakkındadır. Fillerden biri şakacıdır ve diğer fillere şaka yapmaktadır. Kitapta yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: “*Filler Wilbur’u aramaya başladılar. ‘Wilbur nasıl biri?’ diye sordu bir fil. ‘Bekle ve gör’ diye kıkırdadı Elmer. ‘Dikkatli ol, Wilbur sesini kullanarak şaka yapmaya bayılır. Biliyor musun, o karnından konuşabiliyor. Sesini o kadar farklı bir hale sokuyor ki farklı bir yerden geldiğini sanıyorsun.’ ‘Bu çok eğlenceli!’ dedi fil ve devam etti: ‘Sanki saklambaç oynuyormuşuz gibi.’*” Kitapta eğlence ve şakanın ön planda olması oyun profiline dair örnekler sunmaktadır. Kitabın çizimleri anlatımı destekler niteliğe sahiptir.

K120 olarak kodlanan kitap iki utangaç panda hakkındadır. İki panda birbirleri ile tanışıp arkadaş olmayı çok istemektedirler ama bir türlü cesaretlerini toplayıp birbirlerinin yanlarına gidemezler en sonunda bir gün yolda çarpışırlar ve tanışırlar. Yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: “*İki küçük panda sonunda tanıştılar. Birbirlerine ‘Gerçekten iyi misin?’ ‘Haydi bize gidip oynayalım.’ dediler. Birlikte hiç sıkılmadılar. Beraber tahterevalliye bindiler. Beraber çalışarak kardan panda yaptılar. Beraber buz pateni kaydılar. Dans ettiler. Küçük pandalar çok yakın iki arkadaş oldular. Sonsuza kadar...*” Bu cümleler küçük pandaların içlerinden geldiği gibi davrandıklarını ifade etmektedir. Bir diğer ifade ile küçük pandalar oyun profiline uygun olarak hareket etmektedirler. Bu da yaşama karşılıksız verme ifadesini bize sunmaktadır.

K122 olarak kodlanan kitap televizyonda gördüğü şeyleri hortumuyla çeken minik fil Dodo hakkındadır. Dodo bunu eğlenceli bulduğu için yapmaktadır. Bu da

Dodo'nun oyun profiline uygun davrandığını göstermektedir. Kitapta eğlence ön plandadır. Oyun profilini destekleyen cümlelere örnek olarak şu ifadeler gösterilebilir: *“Kutunun içinde bir maymun ktır ktır fıstık yiyordu. Dodo'ya ‘Sen de ister misin?’ diye sormadı bile...Maymun gülümseyerek fıstıkları ktırdatmaya devam ediyordu. Dodo daha fazla dayanamadı. Hortumunu uzatıp televizyona doğrulttu ve var gücüyle içine çekmeye başladı. Birer birer, bütün fıstıklar kutudan çıkıp Dodo'nun hortumuna girmeye başladı...Hortumuyla kutudan her türlü şey, çekmeye bayılıyordu: Çizgi filmler, reklamlar ve hatta yarışma programları...”*

K132 olarak kodlanan kitap yerinde hiç duramayan Ece isimli bir kız çocuğu hakkındadır. Dördüncü sınıfa giden Ece bir gün sınıfındaki arkadaşlarıyla birlikte hayvanat bahçesine gider ve öğretmeni Ece'yi kaplanı gıdıklamaması konusunda uyarır. Ama Ece içinden geldiği gibi davranır. Ece'nin içinden geldiği gibi davranması ve merak ettiklerinin peşinden gitmesi kitapta yaşama karşılıksız verme unsurlarını barındıran cümleler ile karşımıza çıkmaktadır. Bu cümlelere örnek olarak şu ifadeler gösterilebilir: *“Ece'nin ayakları kıpırdanmaya başlamış. Kalkmış, bankın tepesinden atlamış. Yerde sürünmüş. Çalıkların arasına dalmış. Kuşların bulunduğu büyük kafesin yanından hoplaya zıplaya geçmiş ve patika yolda dans ederek kaplanların bulunduğu yere gitmiş. “Çok merak ediyorum, acaba...” diye düşünmüş ve elindeki tüyle kaplanı gıdı gıdı gıdı gıdı gıdı gıdıklamış!”* Kitabın çizimleri anlatımı destekler niteliktedir.

K123 olarak kodlanan kitap resim yapma konusunda kendini yetersiz hisseden bir çocuk hakkındadır. Çocuk resim yapamadığını düşünürken öğretmeni ona bir fikir vermektedir. Bu fikir sayesinde çocuk bir süre sonra içten güdümlü bir şekilde resim çizmeye başlar. Kitapta yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Resim dersi sona ermişti ama Vashti sanki oturduğu yere yapışmış gibi kalkamıyordu. Önündeki kağıt bomboş öylece duruyordu. Vashti'nin öğretmeni eğilip boş kağıda baktı. ‘Aaa! Kar fırtınasına yakalanmış bir kutup ayısı.’ Vashti, ‘Çok komik ama ben resim yapamıyorum’ dedi. Öğretmeni gülümsedi. ‘Bir nokta yap bakalım, o seni nereye götüreceğ’ dedi. Okul öncesi dönemde çocuklara cesaret konusunda örnek olabilecek bu kitap çocukların kendi istediklerini bulmaları konusunda da destekleyici özelliğe sahiptir. Kitaptaki çizimler anlatımı destekler niteliktedir.*

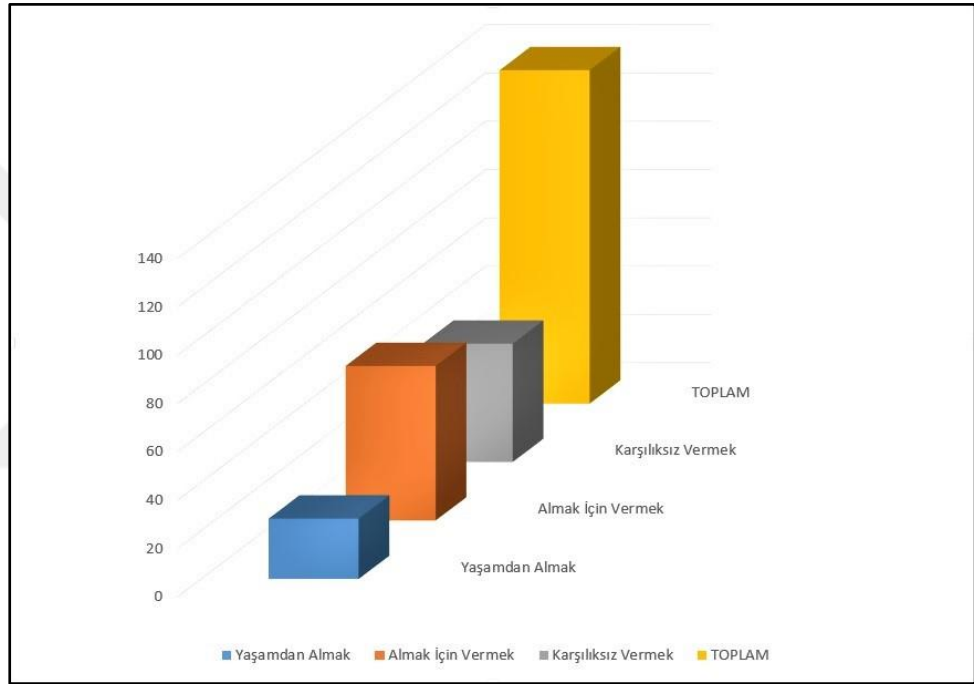
K124 olarak kodlanan kitap bir taş duvarın içinde yaşayan bir fare ailesi ile ilgilidir. Beş fareden oluşan aileden dört fare yiyecek toplamak için çalışmaktadırlar. Bir fare ise diğer aile üyelerinden farklı olarak kenarda oturmaktadır. Aile üyeleri onun neden çalışmadığını sorduklarında çalıştığını, güneş ışını, renk ve sözcük topladığını söyler. Güneş ışını, renk ve sözcükler yaşamdan karşılıksızlığı ifade eden öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitapta yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“O zaman, Frederick’in güneş ışınları, renkler ve sözcükler hakkında söylediklerini hatırladılar. ‘Senin topladıkların nerede, Frederick?’ diye sordular. İri bir kayanın üzerine çıkarken, ‘Yumun gözlerinizi’ dedi Frederick. ‘Şimdi güneş ışınlarını gönderiyorum size. Işınların altın parıltısını hissediyor musunuz?’ Frederick güneşten söz ederken dört minik farenin içi ısındı. Bir yandan da kendi kendilerine soruyorlardı: Bunun nedeni, Frederick’in sesi mi acaba? Yoksa bu bir büyü mü? ‘Ya renkler, Frederick?’ diye sordular heyecanla. ‘Bir daha yumun gözlerinizi’ dedi Frederick. Onlara sarı buğdayların arasında uzanan mavi menekşeleri ve kırmızı gelincikleri anlattı. Bir de böğürtlen çalılardaki yeşil yaprakları... O sırada zihinleri sanki bu renklere boyanmıştı. Apaçık gördüler.”* Kitaptaki görseller anlatımı destekler niteliktedir.

K134 olarak kodlanan kitap kıyafetlerini hiçbir karşılık beklemeden ihtiyacı olanlarla paylaşan bir devi anlatmaktadır. Dev kıyafetlerini paylaşır ve yolda yürürken kendi kendine şarkı mırıldanır. İçten güdümlü davranış bize oyun profilini hatırlatmaktadır. Kitapta yaşama karşılıksız verme temasını ifade eden cümlelere örnek olarak şu cümleler gösterilebilir: *“Bu arada rüzgar çıktı, ama Memo hiç umursamadı. Sekerek yürürken eve doğru kendi kendine bir şarkı mırıldanıyordu: ‘Kravatım atkı oldu üşüyen zürafanın boynuna, gömleğim yelken oldu keçinin teknesine, ayakkabım ev oldu küçük beyaz fare ailesine, çoraplarımdan biri yatak oldu tilkiye, kemerim yol oldu köpek için bataklığın üstünde...”* Kitabın çizimleri anlatımı destekler niteliktedir.

Yukarıdaki örneklerin de gösterdiği gibi yaşama karşılıksız verme temalı vurguların olduğu kitaplar içsel öğeleri ile ön plandadır. Özgürleşme bu kitaplarda önemli bir unsurdur. Akgündüz (2013)’e göre özgürlük kalitesi insanın varoluşsal niteliğidir (s.276).

Yaşama karşılıksız verme öğelerinin ön planda olduğu kitaplarda oyun profiline ağırlıklı olduğu görülmektedir. Çocuklar için oyun önemlidir çünkü çocuklarda oyun doğuştan getirilen bir unsurdur. Çocuklar oyunlar sayesinde gelecekteki rollerine hazırlanmaktadır (Wilson, 2008, s.9).

Şekil 3: İncelenen Okul Öncesi Eğitim Kitaplarının Tema Dağılımları

BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA

İnsan varoluşunda iki profilden söz edilebilir: Oyun profili ve uygulama profili. Yaşam bu iki profile göre şekillenmektedir. Oyun, yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Oyun sadece çocuklar için değil yetişkinler için de önemlidir. Terr (2000)' e göre oyun oynamak yetişkinler için de bir ihtiyaçtır. Bize keyif verir, bütünlük duygusu ve bir yere ait olma duygusu kazandırır. Bir şeyler öğrenmemiz için bize fırsat tanır. Üzerimizdeki gerginliği azaltır. Oyun sosyal ilişkilerimiz için de önemlidir. Bize esneklik kazandırır (s.46). Varoluşta yaşamını oyundan işe indirgeyen yegane varlık, insandır. Bu durum insan zihninin amaç adı altında ihtiyaç algılaması ve alıcı karakteriyle yaşamı zehirlemesidir (Akgündüz, 2013, s.90). Bu kapsamda insan zihninin amaç adı altında ihtiyaç algılaması bizi ihtiyaç yanılması kavramına götürmekte ve bu algılama insanın doğuştan getirdiği varoluş özelliklerini törpülemektedir.

İnsanın Anlam Arayışı isimli kitapta Victor Emil Frankl (2009) da bu konudan şu şekilde bahsetmedir: “Gerçekten ihtiyaç duyulan şey yaşama yönelik tutumumuzdaki temel bir değişmeydi. Yaşamdan ne beklediğimizin gerçekten önemli olmadığını, asıl önemli olan şeyin yaşamın bizden ne beklediği olduğunu öğrenmemiz ve dahası umutsuz insanlara öğretmemiz gerekiyordu. Yaşamın anlamı hakkında sorular sormayı bırakmamız, bunun yerine kendimizi yaşam tarafından her gün, her saat sorgulanan birileri olarak düşünmemiz gerekirdi.” (s. 92).

Yaşamın anlamı hakkında sorular sormayı bırakmak bizi oyun profiline götürmektedir. Akgündüz (2013)'e göre oyun kendi dışında hiçbir amacı olmayan enerji dansı ve merkezden çevreye nedensiz taşma halinde/ kendinde nihayet gerçekleştirmedir (s.90). İnsan varoluşunun kendi dışında bir amacı yoktur. İnsana kendini nedensiz ifade ötesinde amaç-ilke- ihtiyaç yükleyen her girişim, onu nesnel ve öznel varlığıyla bloke etmekten başka bir sonuç doğurmaz (Akgündüz, 2013, s.97). Bu bağlamda ihtiyaç yanılması, zihindeki bütün nedenliliklerin ve her çeşit nedenli deneyimin sunduğu, tinsel doğumu gerçekleştirmemiş benlikte tüketerek/ yok ederek var olma yanılması olarak belirtebiliriz (Akgündüz, 2013, s. 113).

Akgündüz (2013)'e göre insanın benlik mutasyonunda üç evre söz konusudur. Biyolojik doğum, psikolojik doğum ve tinsel doğum. Biyolojik doğum bilinçsiz bütünlüğü, psikolojik doğum bölünme ve şizofreniyi, tinsel doğum ise, bilinçli bütünlüğü ortaya çıkarmış olmaktadır (s.37).Biyolojik doğumla tarih sahnesine çıkan insan için ilk çocukluk dönemi çok önemli bir yere sahiptir. Bireyin ilk çocukluk döneminde yaşantılar yoluyla edindiği bilgiler, duyular yoluyla edindiği deneyimler yaşamın ilerleyen dönemlerine ışık tutacak, bireyin gerek psikolojik doğumunda gerekse tinsel doğumunda kendini gösterecektir. Bu kapsamda düşünüldüğü zaman insan hayatında “okul öncesi dönem” olarak adlandırdığımız dönemin önemi bir kez daha kavranacaktır.

Okul öncesi dönem yaşamın temelini oluşturan dönemdir. Okul öncesi dönem çocuğu için önemli olan unsurlardan biri de okul öncesi eğitim kitaplarıdır. Bu kapsamda okul öncesi eğitim kitaplarının nitel analizini içeren bu araştırmanın ana hedefi bilgi yönetimi açısından okul öncesi eğitim kitaplarında ihtiyaç yanılması yaklaşım bilincinin değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme yapılırken yaşamdan alma temalı vurgular, almak için verme temalı vurgular ve yaşama karşılıksız verme temalı vurgular ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Yaşamdan alma temalı vurgular değerlendirilirken bilginin öncellenmesi konusu, almak için verme temalı vurgular değerlendirilirken koşul ve karşılıklılık konusu, yaşama karşılıksız verme temalı vurgular değerlendirilirken ise oyun ve lüks bilinci incelenmiştir.

5.2. SONUÇ

Yapılan araştırma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında en az üç yıl süreyle çalışmış olan beş öğretmenin önerdiği kitaplardan oluşan havuzdan belirlenen resimli okul öncesi eğitim kitaplarından seçili önermeler nitel analiz yoluyla incelenmiş ve araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan kitapların isimleri ve bu kitapların hangi kategoride yer aldığı gösteren tablo ekte sunulmuştur.

Okul öncesi eğitim kitaplarında yaşamdan alma temasına ilişkin olarak; okul öncesi eğitim kitaplarının yaşamdan alma temasının değerlendirilmesi sonucunda, incelenen 138 kitaptan 25 (%18.12) tanesinin yaşamdan alma temalı ifadelerle sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaşamdan alma temalı ifadelerle sahip olan

kitapların ‘ihtiyaç’ unsurunu vurguladığı göz önüne alındığında tüm kitaplar içinde bu oranın en az olarak çıkması, okul öncesi dönem eğitim dilinde çocukların özgürlüklerini ve yaratıcılıklarını korumanın salt bilgi kazandırmaktan daha önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Yaşamdan alma temalı ifadelerle sahip olan okul öncesi eğitim kitaplarının dış nedenselliği ayrıntılı yükleme hedefi güden öğretisel eğitim unsurlarını taşıdığı düşünüldüğünde 138 kitaptan 25 (%18.12) tanesinin yaşamdan alma temalı ifadelerle sahip olması tüm kitaplar içinde dönüştürücü gücün zayıf olduğu kitapların az olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Akgündüz’e göre her özne gibi insan da var olmak için kendi mevcudiyeti dışında hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, kendisine hiçbir dış varlığın ihtiyaç duymadığı, kendi içinde nihayet bütünselliktir. İhtiyaç, insanın kendi mevcudiyetinin bütünlüğüne yabancılaşmasının ortaya çıkardığı farkındalık eksikliğinin yerini dolduran algısal bir yanılsamadır (Akgündüz, 2014, s.171).

Okul öncesi eğitim kitaplarında almak için yaşama verme temasına ilişkin olarak; okul öncesi eğitim kitaplarının almak için yaşama verme temasının değerlendirilmesi sonucunda, incelenen 138 kitaptan 64 (%46.38) tanesinin almak için yaşama verme temalı ifadelerle sahip olduğu tespit edilmiştir. Almak için yaşama verme temalı ifadelerle sahip olan kitapların ‘karşılıklılık’ unsurunu vurguladığı göz önüne alındığında tüm kitaplar içinde bu oranın en fazla olarak çıkması sonucunda okul öncesi dönem kitaplarında ağırlıklı olarak koşullu ifadelerin yer aldığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Akgündüz’e göre koşulluluk, eğitimin etik sınırlarını zorlayan handikaplardan bir tanesidir. Koşul, eğitsel deneyimde herhangi bir kalitenin öncelenmesi, karşıt kalitenin baskılanması ve buna bağlı olarak insanda suçluluk psikozunun yaratılması anlamına gelmektedir (Akgündüz, 2013,s.229).

Okul öncesi eğitim kitaplarında yaşama karşılıksız verme temasına ilişkin olarak; okul öncesi eğitim kitaplarının yaşama karşılıksız verme temasının değerlendirilmesi sonucunda, incelenen 138 kitaptan 49 (%35.5) tanesinin yaşama karşılıksız verme temalı ifadelerle sahip olduğu tespit edilmiştir. Yaşama karşılıksız verme temalı ifadelerle sahip olan kitapların ‘lüks’ unsurunu vurguladığı göz önüne

alındığında tüm kitaplar içinde bu temanın ikinci sırada çıkması okul öncesi eğitim kitaplarında çocukların varoluşunda mevcut olan oyun profilini koruma unsurunun öncelikli olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Oyun profili, bir deneyimi içe dönük; uygulama profili ise dışsal sonuçlarına dönük idrak etme durumunu yansıtır. Oyun profili anla ilgili, uygulama profili ise zamanla ilgili varoluş düzeyleridir (Akgündüz, 2013, s.155).

Yukarıda temas edilen ara sonuçlara bağlı olarak araştırmada varılan nihai sonuç; güncel okul öncesi eğitim dilinin ağırlıklı olarak koşul, karşılıklılık, gereklilik ve içinli varoluş temelinde şekillendiğidir. Bu durum aşılması gereken bir yöntem olması düşünülen uygulama mekanizminin, okul öncesi eğitim kitaplarında yöntem ötesinde yaşam biçimi olarak öne çıktığı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum bilinçli oyun zekâsına uyanış olasılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Koşul, karşılıklılık, gereklilik ve içinli varoluş cümlelerinin kullanımı sıklıkla insanın benlik mutasyonunda büyük öneme sahip olan tinsel doğumun gerçekleşmesi karşısında bariyerler artmaktadır. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kitaplarında çocuklara sunulan dil büyük öneme sahiptir.

5.3. ÖNERİLER

5.3.1. Araştırmacılar İçin Öneriler

a. Bu araştırmada, okul öncesi eğitim kitapları ihtiyaç/uygulama ve lüks/oyun parametreleri bakımından değerlendirilmiştir. Bu parametreler haricindeki diğer parametreler ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

b. Okul öncesi eğitimde, çocukların doğuştan getirdikleri oyun profilini destekleyecek niteliğe sahip etkinliklerin neler olduğu ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

c. Okul öncesi eğitim kitaplarındaki parametreleri okul öncesi dönem çocuklarının nasıl algıladığı ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

5.3.2. Uygulamacılar İçin Öneriler

a. Okul öncesi dönem çocukları için ‘ihtiyaç’, ‘karşılıklılık’ ve ‘lüks’ vurgularını dengeli bir şekilde sunan bir okul öncesi eğitim programı hazırlanabilir.

b. Okul öncesi eğitim programları içerisindeki Türkçe etkinlikleri kapsamında kullanılmak üzere ‘ihtiyaç’, ‘karşılıklılık’ ve ‘lüks’ vurgularını dengeli bir şekilde sunan okul öncesi eğitim kitapları yazılabilir.

KAYNAKLAR

- Aamodt, S. ve Wang, S. (2014). *Çocuğunuzun Beynine Hoş Geldiniz*, Çev: Cem Duran, İstanbul: NTV Yayınları.
- Abukan, B. (2014). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramına Göre Kendini Gerçekleştirme Ve Bilgelik İlişkisi: Yaşlılar Üzerinde Bir Araştırma, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Adler, A. (2017). *Yaşamın Anlam ve Amacı*, Çev: Kamuran Şipal, İstanbul: Say Yayınları.
- Akgündüz, H. (2013). *Hurafe ve Gerçek İkileminde Eğitim*, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Akgündüz, H. (2014). Eğitim Kuramsal ve Tarihsel Yaklaşımlar, İstanbul: Ders Notları
- Araz, Y. (2013). *Osmanlı Toplumunda Çocuk Olmak*, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Aslan, E. (1992). Benlik Kavramı ve Kişinin Yaşamındaki Etkileri, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi s:4, 7-14*.
- Auerbach, S. (2008) *Çocuk Yetiştirmede Oyunun Önemi*, Çev: Maide Meltem Açan, İstanbul: Yakamoz Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2005). *Bireyselleşmiş Toplum*, Çev: Yavuz Alogan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Başal, H.A. (2007). *Okul Öncesi Eğitim*, İstanbul: Morpa Yayınları
- Bolattekin, A. (2014). Anne-Babanın Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Tutumları Ve Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Genel Psikoloji Bilim Dalı.
- Campbell, J. (2017). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*, Çev: Sabri Gürses, İstanbul: İthaki Yayınları.

- Can, A. (1990). Televizyonda Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Susam Sokağı Programı İçerik ve Biçim Yönünden İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İçimizdeki Çocuk*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2017). *Geliştiren Anne-Baba*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008). Söylem Analizi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, c:27, s:27, sy: 99-117.
- Deniz, E. (Ed.). (2010). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*, Ankara: Maya Akademi.
- Dirican, R. (2013) 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Duru, S. (2014). Yapılandırmacı ve Geleneksel Öğrenme Ortamlarının Öğretmen Adaylarının Eğitim İnançları Üzerine Etkisi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 36 (Temmuz 2014/II), s. 15-28.
- Elkind, D. (2011). *Oyunun Gücü*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Erden, M ve Akman, Y. (2009). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ersevîm, İ. (2004). *Yaratıcılık ve Diğer Söyleşiler*, İstanbul: Assos Yayınları.
- Frankl, V.E. (2009). *İnsanın Anlam Arayışı*, Çev: Selçuk Budak, İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Fraser, I. (2008). *Hegel ve Marks İhtiyaç Kavramı*, Çev: Beyza SumerAydaş, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Freud, S. (2000). *Psikanalize Yeni Giriş Dersleri*, Çev: Selçuk Budak, Ankara: Öteki Yayınları.

- Fromm, E. (2003). *Sahip Olmak ya da Olmak*, Çev: Aydın Arıtan, İstanbul: Arıtan Yayınevi.
- Fromm, E. (2008). *Özgürlükten Kaçış*, Çev: Şemsa Yeğın, İstanbul: Payel Yayınevi.
- Fulghum, R. (2014). *Ne Biliyorsam Hepsini Anaokulunda Öğrendim*, Çev: Canan Kim, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Gander, M. J. Ve Gardiner, H.W. (2010). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Çev: Ali Dönmez, Nermin Çelen ve Bekir Onur, Ankara: İmge Kitabevi.
- Geçtan, E. (2009). *İnsan Olmak*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*, Çev: Hüseyin Özel, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gökberk, M. (2003). *Felsefe Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gutok, G. L. (2011). *Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar*, Çev: Nesrin Kale, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Günay, V. D. (2013). *Söylem Çözümlemesi*, İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Güneş, H. (2015). *Eğitim Bilimleri Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Huizinga, J. (2017). *Homo Ludens*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Işıtan, S. (2005). Resimli Çocuk Kitaplarının Benlik Kavramıyla İlgili Konuları İçermesi Yönünden İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı.
- Jung, C. G. (2015). *Dört Arketip*, Çev: Zehra Aksu Yılmaz, İstanbul: Metis Yayınları.
- Jung, C. G. (2016). *Kişiliğin Gelişimi*, Çev: Duygu Olgaç, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Kaygusuz, C. (2012). İlk Çocukluk Çağı Psiko- Sosyal İhtiyaçları: Çocuk Gelişimine Çocuk Gözüyle Bakmak. *Uluslararası Katılımlı Çocuk İhtiyaçları*

Sempozyumu Kitabı (18-19 Mayıs 2012) içinde (209-216). Ankara: Neyir Matbaacılık.

Koçak, H ve Yalçın, A. (2012). Deprem Sonrası Çocuğun Fiziksel İhtiyaçlarının Karşılmasının Önemi:2011 Van Depremi Örneği. *Uluslararası Katılımlı Çocuk İhtiyaçları Sempozyumu Kitabı* (18-19 Mayıs 2012) içinde (140-154). Ankara: Neyir Matbaacılık.

Konar, E. (2004). 1995-2002 Yılları Arasında Yayımlanan Okul Öncesi Hikâye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik ve Biçimsel Olarak İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Ana Bilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı.

Littner, M.D.N. (1962). *Küçük Çocukların Temel İhtiyaçları*, Çev: Orhan Öztürk, Ankara: Akın Matbaası.

Louv, R. (2010). *Doğadaki Son Çocuk*, Çev: Ceyhan Temürcü, Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.

Mahler, M.S ve Pine,F. ve Bergman,A. (2012). *İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu*, Çev: Ali Nahit Babaoğlu, İstanbul: Metis Yayınları.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*, Çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

MEB (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara.

Miller, P. H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*, Çev: Zeynep Gültekin, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Oğuz Rollas, B. (2017). 0-6 Yaş Çocuk Hikâye Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet İnşası. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı.

Oktay,A. (2007). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.

- Onur, B. (2009). *Türk Modernleşmesinde Çocuk*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- Özkan Kılıç, Ö. (2012). Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Öztan, G. G. (2009). Türkiye’de Çocukluğun Politik İnşası. *Yayınlanmış Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Doktora Programı.
- Phillips, A. (2000). *Kreşteki Yabani*, Çev: Özden Arıkan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Polat, Ö. (2011). *Okul Öncesinde İlköğretime Hazırlık*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Rosenfeld, P. ,Culbertson, A. L. and Magnusson, P. (1992). *Human Needs: A Literature Reviewand Cognitive Life Span Model*. San Diego, California: Navy PersonnelResearchand Development Center.
- Rousseau, J. J. (2009). *Emile*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Sağlam, M. ve Aral, N. (2016). *Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları*, Çocuk ve Medeniyet Dergisi, Aralık, s. 43-56.
- Sartre, J. P. (2009). *Varlık ve Hiçlik*, Çev: Turhan Ilgaz ve Gaye Çankaya Eksen, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Schultz, D.P. ve Schultz, S. E. (2007). *Modern Psikoloji Tarihi*, Çev: Yasemin Aslay, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Selvi Bener, S. (2016). *Antikçağda Oyun ve Oyuncaklar*, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Sevinç, M. (2009). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*, İstanbul: Morpa Yayınları.
- Sigmund, F. (2000). *Psikanalize Yeni Giriş Dersleri*, Çev: Selçuk Budak, Ankara: Öteki Yayınları

- Somer, B. (2015). 4 - 6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarının Prososyal Davranışlar Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Eğitimi Anabilim Dalı.
- Şahin, H. (2014). *Çocukların Psikolojik İhtiyaçları ve Anne- Babaların Beklentileri*, İstanbul: Akademik Kitapları Yayınları.
- Tan, M. (1993). *Çocukluk: Dün ve Bugün. Toplumsal Tarihte Çocuk Sempozyumu Kitabı* (23-24 Nisan 1993) içinde (1-22). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tatar, F. (2009). Okul Öncesi Eğitiminde (5-6 Yas) Hoşgörü Eğitimi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı (Din Eğitimi).
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- TDK. (1988). Türkçe Sözlük 1. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Terr, L. (2000). *Sevgi ve Çalışmanın Ötesinde Oyun Yetişkinler İçin Neden İhtiyaçtır*, Çev: Murat Köseoğlu, İstanbul: Literatür Yayınevi.
- Tezcan, M. (2012). *Çocuk Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topaloğlu, T. (2006). Girişimcinin Motivasyonel Ve Bilişsel Kişilik Özellikleri: Girişimci Ve Yöneticilerin Öğrenilmiş (Manifest)Gereksinimleri Ve Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri ile Öğretmenlerin Bu Kitapları Kullanma Durumlarının İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi, Temmuz, c: 2, s:1,22.*

Veziroğlu, M. ve Gonen, M. (2012). *Resimli Çocuk Kitaplarının M. E. B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi*, Eğitim ve Bilim Dergisi, c: 37, s: 163, sy: 226-237.

Wilson, R. (2008). *Nature and Young Children: Encouraging Creative Play in Natural Environments*, New York: Routledge Taylor and Francis Group.

Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yol, F. (2015). 4-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarında Çocukluk Anlayışının İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı.

EKLER

Ek 1. Çalışmada İncelenen Resimli Kitapların Listesi

- Ak, B. (2017). *Uyurgezer Fil*, İstanbul: Can Yayınları.
- Atalay, T. (2015). *Siyah Beyaz Hikâye*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Uykusu Kaçan Minik Fare Milo*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Milo'nun Kahvaltısı*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Mutlu Doğum Günü*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Milo'nun Fotoğraf Makinesi*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Milo'nun Yıldıztozu Kumbarası*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *İzini Arayan Salyangoz*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T (2017). *Gıdıklanan Elma*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Atalay, T. (2017). *Kırkayak*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Bedford, D ve Stanley, M (2017). *Roko Kutuplarda Eğlenceli Bir Gün*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Berkane N. ve Nesme, A. (2016). *Bebek Koala Banyoda*, Çev: Julia Fikri, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Berkane N. ve Nesme, A. (2016). *Bebek Koala Kayıp Oyuncak*, Çev: Julia Fikri, İstanbul: Mandolin Yayınları
- Berkane N. ve Nesme, A. (2016). *Bebek Koala Akşam Yemeği*, Çev: Julia Fikri, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Berkane N. ve Nesme, A. (2016). *Bebek Koala Anaokulunda*, Çev: Julia Fikri, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Bright, R. (2017). *Sevgi Canavarı*, Çev: Meltem Özdemir, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yay.
- Bright, R. (2017). *Sevgi Canavarı ve Mükemmel Hediye*, Çev: Meltem Özdemir, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yay.
- Bright, R. (2017). *Sevgi Canavarı ve Son Çikolata*, Çev: Meltem Özdemir, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yay.
- Brooks, F. (2016). *İtfaiyeci İlker*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Bonilla, R. (2017). *Öpücük Ne Renktir?*, Çev: Müren Beykan, İstanbul: Güneşli Kitaplığı Yay.

- Butchart, P. (2017). *Kaplanı Sakın Gıdıklama*, Çev: Burcu Ural Kopan, İstanbul: Marsık Kitap Yayınları.
- Cali, D. (2017). *Nohutçuk*, Çev: Mikado Çocuk Yayınevi, İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Carle, E. (2016). *Minik Tohum*, Çev: Coşkun Şenkaya, İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Carle, E. (2017). *Aç Tırtıl*, Çev: Fatih Erdoğan, İstanbul: Mavi Bulut Yayınları.
- Carle, E. (2017). *Ben Tembел Değilim*, Çev: Fatih Erdoğan, İstanbul: Mavi Bulut Yayınları.
- Dior, O. (2016). *Pembe Canavar*, Çev: Mikado Çocuk Yay., İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Docherty, M. (2017). *Hiç Bitmeyen Şey*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Donaldson, J. (2016). *Dedektif Uzunburun*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Donaldson, J. (2017). *Spinderella*, Çev: Derin Erkan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınları.
- Donaldson, J. (2017). *İyi Yürekli Dev Memo*, Çev: Ali Berktaş, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Donaldson, J. (2017). *Değnek Adam*, Çev: Nevin Avaz Özdemir, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Edwards, P. D. (2017). *Dünya'nın En Şanssız Köpeği*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Engler, M. (2017). *Bay Tavşan'ın Bir Fikri Var*, Çev: Şeyda Öztürk, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Finn, C. (2015). *Okulda Nasıl Davranmalıyız?*, Çev: Solina Silahlı, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Finn, C. (2010). *Sofrada Nasıl Davranmalıyız?*, Çev: Solina Silahlı, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Finn, C. (2010). *Toplum İçinde Nasıl Davranmalıyız?*, Çev: Solina Silahlı, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Freedman C. ve Hindley K. (2015). *Kayıp Köpek Üzüm*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Freedman, C. (2017). *Meli'nin Çılgın Saçları*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.

- Fronty, A. (2017). *Çocuk Olmaya Hakkım Var!*, Çev: Füsün Önen, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Geisler, D. (2017). *Ben Kaybolmam Ki!*, Çev: Gültekin Emre, İstanbul: Gergedan Yayınları.
- Geisler, D. (2016). *Öfkemle Nasıl Başa Çıkabilirim?*, Çev: Yasemin Özbek, İstanbul: Gergedan Yayınları.
- Hart, C. ve Eaves, E. (2016) *Ama Bu Okulda Uzaylılar Var*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Hart, C. ve Eaves, E. (2017) *Ektiğim Tohumdan Dinozor Çıktı*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Hendra, S.(2017) *Ama Bu Balığın Parmakları Var*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Hendra, S. (2017). *Süper Patates ve Kaçak Bezelye*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Hendra, S. ve Linnet, P. (2017). *Süper Patates 2- Sebzelerin Gücü Adına*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları
- Hendra, S. ve Linnet, P. (2017). *Süper Patates 3- Kaçak Bezelyenin Dönüşü*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Inches, A. (2017). *Ben Küçük Değilim!*,Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Isol (2016). *Kültür Alışverişi*, Çev: Sima Özkan Yıldırım, İstanbul: Fom Kitap Yayınları.
- Jarman, J. (2017). *İki Utangaç Panda*, Çev: Sibel Özbilgiç, İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Joly, F. ,Capdevila, R. (2013). *Melis'in Çılgın Gecesi*, Çev: Lena Bruce, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Joly, F. ,Capdevila, R. (2013). *Melis'in Doğum Günü*, Çev: Lena Bruce, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Joly, F. ,Capdevila, R. (2013). *Melis ve Saçmalıklar*, Çev: Lena Bruce, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Jones, P. (2017). *Mucit Gizmo*, Çev: Melike Hendek, Türkiye: Pearson Yayınları.
- Kakavand, K. (2011). *Etkili Sıfır*, İstanbul: Evrensel Basım Yayınları.
- Lionni, L. (2017). *Frederick*, Çev: Kemal Atakay, Ankara: Elma Yayınevi.
- Lionni, L. (2017). *Pezzetino*, Çev: Kemal Atakay, Ankara: Elma Yayınevi.

- Lionni, L. (2017). *Yüzyüz*, Çev: Kemal Atakay, Ankara: Elma Yayınevi.
- Liu, J. (2017). *Kısa Kulaklı Tavşancık*, İstanbul:Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları.
- Long, E. (2012). *Benim Süper Babam*, Çev:Meltem Özdemir, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınları.
- Manning, M. (2017). *Süper Anne*, Çev: Çiğdem Köföncü, İstanbul: Martı Yayıncılık.
- Mattiangeli , S. (2017). *Kreşendo*, Çev:Kemal Atakan, Ankara: Elma Yayınevi.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Wilbur*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Yeni Bir Macera*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Su Aygıruları*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Canavar*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Kelebek*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2018). *Elmer ve Büyükbaba Eldo*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2018). *Elmer ve Gül*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Mckee, D. (2017). *Elmer ve Balinalar*, Çev: Melis Ünsal, İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Merino, G. (2017). *Suyu Sevmeyen Krokodil*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Miller, A. (2016). *Jane'in Battaniyesi*, Çev: Senem D. Kaleli, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Montanari, E. (2012). *Dodo'nun Komik Karışimleri*, Çev: Esin Güngör, İstanbul: Sev Yayınları.
- Moore- Mallinos (2017). *Sır Versem Saklar Mısın?*, Çev: Emine Deliorman, İstanbul: Sev Yayınları.
- Moore- Mallinos (2008). *Hatırlıyorum*, Çev: Emine Deliorman, İstanbul: Sev Yayınları.
- Murphy, J. (2016). *Ay'a Yolculuk*, İstanbul: Mandolin Yayınları

- Obiols A. ve Subi (2017). Degas Arkadaşım Edgar, Çev: Berna Yılmazcan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınevi.
- Obiols, A. (2017). Monet Arkadaşım Claude, Çev: Berna Yılmazcan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınevi.
- Obiols, A. (2017). Van Gogh Arkadaşım Vincent, Çev: Berna Yılmazcan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınevi.
- Oy, A. (2016). *Ayaklı Şeker Kavanozu*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Yatağıma Yağmur Yağdı*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy,A. (2014). *Zeynep'in Düş Sandığı*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2015). *Bebekler, Kahramanlar ve Bezden Toplar*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Aramıza Girme!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Vitaminlerin Ziyareti*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy,A. (2016). *Temizlik Sağlıktır*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Bamyadan Nefret Ediyorum*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2011). *Babam Taşınıyor*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2011). *Hain Bitler!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Aşığım!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Matematikten Nefret Ediyorum!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Sihirli Bir Kelime "Lütfen!"*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *İçimde Zıplayan Biri Var!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2013). *Ye ye Bitmiyor!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Çok Sinirliyim!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Bütün Oyuncaklar Benim!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2015). *Fena Dağıttım!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy,A. (2017). *Ekrana Yapışan Çocuk*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2016). *Çok Utanıyorum!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2014). *Farklılıkların Farkındayım!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Uyumak İstemiyorum*, İstanbul: Mandolin Yayınları.

- Oy, A. (2017). *Annem ile Babamın Yatağı En Rahatı*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Bu Beden Benim*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Kitap Okumayı Sevmeyen Çocuk*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Telefon İstiyorum!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy,A. (2017). *Pasaklı Pembe'nin Muhteşem Dönüşü*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Lütfen Dalga Geçme*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Söz Dinlemekten Sıkıldım!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *İzinsiz Alma!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Oy, A. (2017). *Kendimi Korurum!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Penn, A. (2011). *Avucundaki Öpücük*, Çev: Pınar Savaş, İstanbul: Butik Yayınları.
- Pett, M. ve Rubinstein, G. (2017). *Hiç Hata Yapmayan Kız*, Çev: Meltem Özdemir, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınları.
- Popp, L. (2017). *Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği*, Çev: Gönül Çapan, İstanbul: Hep Kitap Yayınları.
- Puttock, S. (2012). *Aşk Böceği*, Çev: Gülten Senem Kaleli, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Reynolds,P.H. (2017). *Nokta*, Çev: Oya Alpar, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Reynolds, P. H. (2017). *Mış Gibi*, Çev: Oya Alpar, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Sabbag, B. ve Kelly, M. (2017). *Bal Arısı Tonton Uçmayı Öğreniyor*, Çev: Mehmet Tuna Akar, Ankara: Binbir Çiçek Yayınları.
- Sanna, F. (2016). *Yolculuk*, Çev: Zeynep Sevede, İstanbul: Taze Kitap Yayınları.
- Sendak, M. (2016). *Vahşi Şeyler Ülkesinde*, Çev: Celal Üster, İstanbul: Can Yayınları.
- Sevede, Z. (2016). *Bay KaBuk ve Ejder*, İstanbul: Taze Kitap Yayınları.
- Sezer, M. Ö. (2017). *Eyvah, Hırsız!*, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Simmons, A. ve Birkett, G. (2016). *Paylaşıyorum*, Çev: Mikado Çocuk Yay., İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2015). *Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2017). *Üç Kedi Bir Canavar*, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları.

- Tourville, A. D. (2010). *Servis Aracında Nasıl Davranmalıyız?* ,Çev: Solina Silahlı, İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Unenge, J. (2017). *Herkes Alfred'e Bakıyor*, Çev: Ali Arda, İstanbul: Sev Yayınları.
- Wilson, K. (2017). *Tombik Ayı Hastalanınca*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Wilson, K. (2017). *Tombik Ayı Kaybolunca*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Wilson, K. (2017). *Tombik Ayı Teşekkür Ediyor*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Wilson, K. (2017). *Tombik Ayı Uyuyunca*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Wilson, K. (2017). *Tombik Ayı'nın Dişı Sallanyor*, Çev: Gülbin Baltacıoğlu, Çin: Pearson Yayınları.
- Wolff, F. ve Savitz, H. M. (2017). *Masal Battaniyesi*, Çev: Özgün Dünder Cihangiroğlu, İstanbul: Nesin Yayınları.
- Woodcock, F. (2017). *Bir Değişim Hikâyesi Bahar*, Çev: Melike Hendek, Çin: Pearson Yayınları.
- Witek J. ve Roussey (2016). *Küçük Kalbimin İçindekiler*, Çev: Mikado Çocuk Yay. İstanbul: Mikado Çocuk Yayınları.
- Yamaguchi, K. (2015). *Dünya Hepimize Küçüğüm*, Çev: Derin Erkan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınları
- Yamaguchi, K. (2017). *Hayallerin Büyük Olsun Küçüğüm*, Çev: Derin Erkan, Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar Yayınları
- Yemenici, E. (2017). *Eyvah Kalbim Kırıldı*, İstanbul: Sev Yayınları
- Yemenici, E. (2017). *Eyvah Kim Oldum Ben?*, İstanbul: SEV Yayınları.

Ek 2: Çalışmada İncelenen Resimli Kitapların Tablosu

Kitap Adı	Yaşamdan Almak	Almak İçin Vermek	Karşılıksız Vermek
Ayaklı Şeker Kavanozu	x		
Bebekler, Kahramanlar ve Bezden Toplar	x		
Hain Bitler	x		
Matematikten Nefret Ediyorum	x		
Farklılıkların Farkındayım	x		
Bu Beden Benim	x		
Telefon İstiyorum!	x		
Eyvah, Hırsız	x		
Bebek Koala Banyoda	x		
Bebek Koala Kayıp Oyuncak	x		
Bebek Koala Akşam Yemeği	x		
Bebek Koala Anaokulunda	x		
Degas Arkadaşım Edgar	x		
Monet Arkadaşım Claude	x		
Van Gogh Arkadaşım Vincent	x		
İtfaiyeci İlker	x		
Küçük Kalbimin İçindekiler	x		
Paylaşıyorum	x		
Hatırlıyorum	x		
Benim Süper Babam	x		
Süper Anne	x		
Yolculuk	x		
Çocuk Olmaya Hakkım Var!	x		

Ben Kaybolmam Ki!	x		
Öfkemle Nasıl Başa Çıkabilirim?	x		
Yatağıma Yağmur Yağdı		x	
Zeynep'in Düş Sandığı		x	
Aramıza Girme		x	
Vitaminlerin Ziyareti		x	
Temizlik Sağlıktır		x	
Bamyadan Nefret Ediyorum		x	
Babam Taşınıyor		x	
Sihirli Bir Kelime "Lütfen"		x	
Ye Ye Bitmiyor		x	
Çok Sinirliyim		x	
Bütün Oyuncaklar Benim		x	
Ekrana Yapışan Çocuk		x	
Uyumak İstemiyorum		x	
Annem ile Babamın Yatağı En Rahatı		x	
Fena Dağıttım		x	
Kitap Okumayı Sevmeyen Çocuk		x	
Pasaklı Pembe'nin Muhteşem Dönüşü		x	
Söz Dinlemekten Sıkıldım!		x	
İzinsiz Alma		x	
Kendimi Korurum		x	
Jane'in Battaniyesi		x	
Aşk Böceği		x	

Kırkayak		x	
Servis Aracında Nasıl Davranmalıyız		x	
Okulda Nasıl Davranmalıyız		x	
Sofrada Nasıl Davranmalıyız		x	
Toplum İçinde Nasıl Davranmalıyız		x	
Melis'in Çılgın Gecesi		x	
Melis'in Doğum Günü		x	
Melis ve Saçmalıklar		x	
Tombik Ayı Hastalanınca		x	
Tombik Ayı Teşekkür Ediyor		x	
Tombik Ayı Uyuyunca		x	
Tombik Ayı'nın Dişi Sallanıyor		x	
Suyu Sevmeyen Krokodil		x	
Ben Küçük Değilim!		x	
Elmer ve Su Aygırıları		x	
Elmer ve Kelebek		x	
İçimde Zıplayan Biri Var		x	
Sır Versem Saklar Mısın?		x	
Dünya Hepimize Küçüğüm		x	
Hayallerin Büyük Olsun Küçüğüm		x	
Sevgi Canavarı		x	
Sevgi Canavarı ve Mükemmel Hediye		x	
Sevgi Canavarı ve Son Çikolata		x	

Hiç Hata Yapmayan Kız		x	
Spinderella		x	
Üç Kedi Bir Canavar		x	
Kısa Kulaklı Tavşancık		x	
Eyvah Kalbim Kırıldı		x	
Uyurgezer Fil		x	
Avucundaki Öpücük		x	
Minik Tohum		x	
Aç Tırtıl		x	
Masal Battaniyesi		x	
Bay Tavşan'ın Bir Fikri Var		x	
Bal Arısı Tonton Uçmayı Öğreniyor		x	
Mucit Gizmo		x	
Hiç Bitmeyen Şey		x	
Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor		x	
Eyvah Kim Oldum Ben?		x	
Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği		x	
Ben Tembel Değilim		x	
Nohutçuk		x	
Aşığım			x
Çok Utanıyorum			x
Lütfen Dalga Geçme!			x
Uykusu Kaçan Minik Fare Milo			x
Milo'nun Kahvaltısı			x

Mutlu Doğum Günü			X
Milo'nun Fotoğraf Makinesi			X
Milo'nun Yıldıztozu Kumbarası			X
İzini Arayan Salyangoz			X
Gıdıklanan Elma			X
Ay'a Yolculuk			X
Ama Bu Okulda Uzaylılar Var			X
Ektiğim Tohumdan Dinozor Çıktı			X
Ama Bu Balığın Parmaklar Var			X
Kayıp Köpek Üzüm			X
Süper Patates ve Kaçak Bezelye			X
Süper Patates 2- Sebzelerin Gücü Adına			X
Süper Patates 3- Kaçak Bezelyenin Dönüşü			X
Tombik Ayı Kaybolunca			X
Roko Kutuplarda Eğlenceli Bir Gün			X
Dünya'nın En Şanssız Köpeği			X
Bir Değişim Hikâyesi Bahar			X
Dedektif Uzunburun			X
Elmer ve Wilbur			X
Elmer ve Yeni Bir Macera			X
Elmer ve Canavar			X
Elmer ve Büyükbaba			X

Elmer ve Gül			X
Elmer ve Balinalar			X
İki Utangaç Panda			X
Pembe Canavar			X
Dodo'nun Komik Karışimleri			X
Herkes Alfred'e Bakıyor			X
Nokta			X
Frederick			X
Pezzetino			X
Yüzyüz			X
Etkili Sıfır			X
Mış Gibi			X
Vahşi Şeyler Ülkesinde			X
Öpücük Ne Renktir?			X
Kaplanı Sakın Gıdıklama			X
Kültür Alışverişi			X
Bay Ka Buk ve Ejder			X
İyi Yürekli Dev Memo			X
Meli'nin Çılgın Saçları			X
Değnek Adam			X
Kreşendo			X
Siyah Beyaz Hikâye			X
TOPLAM	25	64	49
GENEL TOPLAM	138		

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Işıl SEVİNGÜLER ÇAKMAK

E-posta: isilsevingulercakmak@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans: 2013-2018: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı.

Lisans: 2009-2013: İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı.

2004-2008: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Anabilim Dalı.

Lise: 2000-2004: Beşiktaş Sakıp Sabancı Anadolu Lisesi.

İŞ BİLGİLERİ

2016 Şubat- : Bayrampaşa Tuna Anaokulu Okul Öncesi Öğretmeni

2013 Kasım-2015 Mart: İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi